

RUDAR

GLASILO KOLEKTIVA RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA
FRANC LESKOŠEK-LUKA, TITOVO VELENJE

Celje - skladišče

D-Per
65/1983



5000013537,5

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

LETO XVII

PETEK, 25. NOVEMBER 1983

ŠTEVILKA 5

1943-1983

AVNOJ - Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije - je ena od največjih pridobitev naše narodnoosvobodilne borbe.

Na drugem zasedanju Avnoja, 29. in 30. novembra 1943 v Jajcu, so bili postavljeni temelji, na katerih uresničujemo bratstvo in enakopravnost vseh narodov in narodnosti Jugoslavije - temelji prave, resnično demokratične, ljudske vlade v naši socialistični federativni državi.

Najvažnejši sklepi drugega zasedanja Avnoja

- AVNOJ se preosnuje v Vrhovno zakonodajno in izvršno telo Jugoslavije. Za izvrševanje izvršne funkcije postavi Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije (NKOJ).
- Zajamči se federativni odnos med narodi Jugoslavije, ki se gradi iz šestih enakopravnih federalnih enot: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Črne gore, Makedonije ter Bosne in Hercegovine.
- Begunski vladi se formalno odvzame pravica, (ki jo je v resnici že davno izgubila), da bi še nadalje nastopala kot zakonita jugoslovanska vlada. Sočasno se kralju prepove vrnitev v domovino, končni sklep o kralju in monarhiji pa se odloži do osvoboditve.
- Tovarišu Titu se podeli maršalski naslov kot priznanje tvorcu in voditelju nove Jugoslavije.
- Potrdijo se odloki Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju in Deželnega antifašističnega sveta narodne osvoboditve Hrvatske (ZAVNOH) o priključitvi Istre, Slovenskega primorja in delov Hrvaškega primorja k Jugoslaviji.

"Domovina in inozemstvo, zavedni Jugoslovan in podli narodni izdajalec -



Nikolaj Pirnat - Na bunker!

Dalje na 2. strani!

Vsem delavcem v našem kombinatu in upokojevcem, ki so delali
v organizacijah, združenih v naš kombinat,

iskreno čestitamo za dan republike 29. november!

Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije REK Franc Leskošek-Luka, Titovo Velenje

vsi so si bili na jasnem, da so ti sklepi daljnosežnega, usodnega pomena za ves nadaljnji razvoj naše narodne, ljudske in državne prihodnosti," je v članku Padle so ovire, objavljenem 31. decembra 1943 v Ljudski pravici, zapisal Boris Kidrič.

Danes, ko Jugoslavija uživa velik ugled kot graditeljica nove, samoupravne socialistične družbene ureditve in politike neuvrščenosti držav, ki se po drugi svetovni vojni niso opredelile za nobenega od nastajajočih blokov, vidimo, kako pronicljiva napoved so bile te besede.

Če torej ocenjujemo pomen sklepov drugega zasedanja Avnoja z vidika razvoja naše samoupravne socialistične družbe, lahko rečemo, da je bil ogromen. Vendar pri doseženi stopnji našega družbenega razvoja in politike neuvrščenosti v mednarodnih odnosih ne moremo in ne smemo ostati, saj danes, po štiridesetletnem razvoju, večkrat govorimo tudi o kriznih pojavih v naši družbi na vseh področjih njenega življenja. Ne nazadnje tudi na moralnem, kar nas mora še posebno skrbeti. Spoštovanje socialističnih moralnih norm, zakoličenih med našo NOB in socialno revolucijo, ki nam je omogočilo doseženi družbeni razvoj -, vse preradi dokazujemo z besedami namesto z dejanji, z delom, ki je edina osnova slehernega družbenega napredka.

Naš narodnoosvobodilni boj in socialna revolucija sta pomenila uveljavljanje socialne pravičnosti, enakosti, skromnosti, življenja na osnovi svojega dela. In ko danes praznujemo obletnice po membnihi dogodkov med njima, imejmo v prvi vrsti pred očmi te pridobitve kot osnovno vodilo tako za svoje ravnanje in obnašanje kakor tudi ravnanje in obnašanje celotne naše družbe v bodoče. /Pripravil Drago Bahun/

Pred osnovnimi organizacijami zveze sindikatov in njihovimi organi je kopica nalog

NAJVAŽNEJŠE JE URESNIČEVANJE DOLGOROČNEGA PROGRAMA EKONOMSKE STABILIZACIJE

Letos konec avgusta je svet Zveze sindikatov Jugoslavije sprejel program glavnih nalog ZSJ pri uresničevanju dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije. V njem je zapisano, da je

ekonomska stabilizacija bistveno razredno vprašanje delavstva Jugoslavije in je zato ne smemo uresničevati enostransko, saj neugodna ekonomska gibanja in velika inflacija najbolj boleče prizadejajo ravno delavstvo.

Sicer pa iz tega dokumenta veje precej optimizma, ob pogoju, da bomo dolgoročni program ekonomske stabilizacije sprejeli v sindikalnih organizacijah in njihovih organih za pot iz naših sedanjih gospodarskih težav in za nadaljnje utrjevanje samoupravne vloge delavcev v združenem delu.

Koliko smo to pot že ubrali tudi v našem kombinatu ali - drugače rečeno - koliko že uresničujemo naloge iz programa, ki ga je sprejel svet ZSJ - smo povprašali podpredsednika predsedstva konference osnovnih organizacij ZS v DO RLV Jožeta PEČEČNIKA, predsednika tega organa v DO TE Šoštanj Franca DO LARJA in v DO ESO Jožeta RAMŠAKA ter Srečka MEHA, predsednika koordinacijskega odbora osnovnih organizacij ZS v našem kombinatu.

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije je v programu glavnih nalog ZSJ pri uresničevanju dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije predvidel izdelavo stabilizacijskih načrtov v vseh OZD, od TOZD in DO do SOZD in poslovnih združenj. Obenem pa moramo v vseh OZD izdelati kritično analizo samoupravnih odnosov in oceno primernosti samoupravne organiziranosti.

Koliko smo se teh nalog že lotili v OZD našega kombinata?

Jože PEČEČNIK: V vseh OZD RLV smo konkretne delovne programe, po katerih sprašujete, izdelali že letos na začetku leta v okviru letnih delovnih načrtov. Med letom smo nato večkrat obravnavali, kako te programe uresničujemo, in jih dopolnjevali. To delo je potekalo v predsedstvu konference osnovnih organizacij ZS in ob obravnavah periodičnih obračunov poslovanja tudi po vseh sindikalnih skupinah. V sklopu te dejavnosti smo analizirali tudi samoupravne odnose in organiziranost OZD RLV ter ugotovili, da so primerni za neovirano uresničevanje naših delovnih načrtov.

Franc DOLAR: V odgovoru na to vprašanje moram poudariti, da smo v TE Šoštanj našo samoupravno organiziranost in samoupravne odnose vsaj enkrat na leto obravnavali tudi v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih na ravni delovne organizacije in s to dejavnostjo začeli že prej, preden so pobudo zanjo dali organi Zveze sindikatov Jugoslavije. Enako lahko rečem tudi za izdelavo stabilizacijskih programov, zakaj že več let so pomemben del delovnih načrtov vseh OZD TE Šoštanj. Skratka, uresničevanje nalog, ki nam jih tokrat

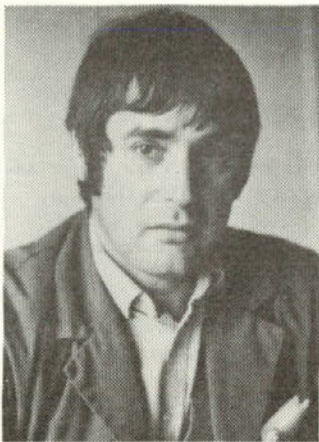
RUDAR - INFORMATOR, glasilo kolektiva sestavljene organizacije REK Franc Leskošek-Luka, Titovo Velenje

Za izdajanje glasila skrbi uredniški odbor. Odbor sestavljata:

- delegacija samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij: Ivan Krejan (RLV - J. mehanizacija) - namestnik Ivan Jelen (RLV - J. Škale), Anton Ribarič (RLV - DSSS) - namestnik Igor Jevšovar (RLV - J. Preloge), TE Šoštanj - Maks Lomšek (namestnica Zinka Moškon), ESO - Alojz Filipančič (namestnik Dragan Čelofiga), SIPAK - Roman Rebernik (namestnik Drago Tamše), EFE - Mile Maksimovič (namestnica Milena Gril), Avtoprevoznništvo in servisi - Vili Malovšek (namestnik Branko Kranjčec), Tiskarna - Silvo Pešak (namestnica Marija Boruta), Družbeni standard - Dragica Pohar (namestnik Jože Mirtič), Avtomatska obdelava podatkov - Irena Likar (namestnica Mira Uranc), Zavarovanje - Niko Pečovnik (namestnik Roman Golčar), DSSS SOZD - Branko Ledinek (namestnica Anica Pristovšek);
- delegacija delavcev in njihovih stalnih sodelavcev pri glasilu: Konstantin Kuzmin (DSSS SOZD - odgovorni urednik), Rafael Batič (DSSS SOZD - glavni in tehnični urednik), Bojan Ograjenšek (DSSS SOZD - novinar reporter), Draga Lipuš (DSSS SOZD - novinar-ka lektorica), Vesna Kores (DSSS SOZD - tajnica in stavka glasila), Lojze Ojsteršek (DSSS SOZD - fotografske storitve), Miha Pevnik (DSSS SOZD - tajništvo samoupravnih organov SOZD), Irena Seme - Tirnanič (referentka za informiranje v TE Šoštanj) in predstavnik OK SZDL Titovo Velenje.

Predsednik uredniškega odbora: Ivan Krejan • Naslov uredništva: Titovo Velenje - Prešernova 10 (DSSS SOZD - telefon 851 100, interno 260 - soba 58 nad pošto Titovo Velenje)

Tiska DO Tiskarna REK Franc Leskošek-Luka, Titovo Velenje (Titovo Velenje - Celjska cesta, telefon 850 566 ali 851 630) • Glasilo prejema vsi člani kolektiva brezplačno • Izhaja po potrebi • Naklada 6 500 izvodov



JOŽE PEČČNIK



FRANC DOLAR



JOŽE RAMŠAK



SREČKO MEH

zastavlja svet ZSJ, je že več let neločljivi del sindikalnih aktivnosti v TE Šoštanj.

Jože RAMŠAK: Pobuda sveta Zveze sindikatov Jugoslavije za izdelavo ocene samoupravnih odnosov in samoupravne organiziranosti OZD nas v ESO ni presenetila, saj letos že poteka preobrazba nekaterih delov naše delovne organizacije. V preteklosti izdelane analize so namreč pokazale, da moramo nemudoma reorganizirati prodajno in razvojno službo naše delovne organizacije, hkrati pa poskrbeti tudi za ustrežnejšo kvalifikacijsko strukturo delavcev v celi delovni organizaciji. Drugi del nalog iz programa, ki ga je sprejel svet ZSJ - izdelava stabilizacijskih načrtov - pa sodi med naše tekoče sindikalne naloge, saj stabilizacijske načrte sestavimo že v sklopu letnih delovnih načrtov in jih med letom še dopolnjujemo.

Srečko MEH: V našem kombinatu, sestavljeni organizaciji, že nekaj let pripravljamo analizo samoupravne organiziranosti, vendar poenotenih stališč za njeno dokončno izdelavo še nismo dosegli. Saj naša organiziranost je močno povezana s samoupravnimi odnosi v celotnem slovenskem elektrogospodarstvu, zato pri urejanju vprašanj z njo v zvezi ne moremo iti mimo zakona o slovenskem energetskega gospodarstvu kakor tudi ne mimo naših notranjih želja in potreb.

Urejanje teh vprašanj bi bilo mnogo hitrejšo, če bi znotraj našega kombinata lahko poenotili stališča do posameznih sklopov nerešenih vprašanj, ki so predmet dogovarjanja med delovnimi organizacijama RLV in TE Šoštanj ter našo sestavljeno organizacijo kot celoto.

Cela vrsta vprašanj vznikla zaradi dvosmerne povezave delovne organizacije TE Šoštanj (tehnično-tehnološko v SOZD EGS, dohodkovno pa v našo sestavljeno organizacijo), in sicer zato, ker te dvosmernosti ni mogoče ostro razmejiti in bo potrebnega še veliko dogovarjanja, da bomo razčistili, pri katerih funkcijah, dejavnostih, bodo delavci TE Šoštanj nastopali v obeh sestavljenih organizacijah.

Osnovni problem pri reševanju teh vprašanj vidim v tem, da se v našem kombinatu ne moremo dogovoriti za enotna stališča v tej zvezi in da to sebi v korist izrabljajo nekateri v drugih delih slovenskega elektrogospodarstva in celi naši republikli.

V okviru razčiščevanja vprašanj samoupravne organiziranosti našega kombinata bomo morali čimprej spregovoriti tudi o vprašanjih ustreznosti organiziranosti njegovega neenergetskega dela, in to zlasti z vidika smotrnosti povezovanja posameznih neenergetskih delovnih organizacij v kombinatu z OZD sorodnih panog v naši občini in zunaj nje.

Razčiščevanje teh vprašanj s tega vidika terja nepovezanost različnih dejavnosti v našem kombinatu s skupnimi proizvodnimi programi.

V načrtu imamo tudi pripravo programa ukrepov na osnovi izsledkov Kraigherjeve komisije. Ta program bomo uporabili za izhodišče pri pripravi novih stabilizacijskih načrtov. Naša naslednja pomembna sindikalna naloga pa je, da bomo delegate v kombinatu za delegatski skupščinski sistem natančno seznanili s stališči OZD v kombinatu glede slabosti, ki jih je treba odpraviti pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi in sredstvi občanov v ožji in širši družbenopolitični skupnosti; na primer pri porabi sredstev za investicije v nekaterih družbenih kakor tudi gospodarskih dejavnostih, saj vemo, da v preteklosti nismo imeli jasno izoblikovanih kriterijev, koliko so naložbe v izgradnjo posameznih zelo dragih objektov smotrne.

Med predvidenimi nalogami v dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije je zelo poudarjena bitka za zmanjševanje inflacije. V njej naj bi sindikalne organizacije vodile akcijo za kvalitetnejšo proizvodnjo, boljši izkoristek materialnih in kadrovskih zmogljivosti, odgovornejši odnos vseh delavcev do dela, obenem pa bi naj omogočale večje sodelovanje delavcev pri odločanju o cenah njihovih izdelkov in storitev na osnovi kriterijev iz protiinflacijskega programa.

Kako ocenjujete potek te akcije v naših sindikalnih organizacijah?

Jože PEČČNIK: V delovni organizaciji RLV so sindikalne organizacije v posameznih OZD poskrbele za sprejem takih stabilizacijskih programov, ki delavce praktično spodbujajo za boljši izkoristek proizvodne opreme in materiala, poleg tega pa za odpravljanje vzrokov čezmernega obsega odsotnosti posameznikov od dela zaradi boleznih in nezgod in za zmanjševanje števila kršitev delovnih obveznosti, zlasti neopravičljivih odsotnosti od dela. Vzporedno s tem si prizadevamo nadzorovati tudi ceno premoga, le da so ta naša prizadevanja v sedanjih razmerah, ko nimamo nobenega pravega vpliva na formiranje cen repromateriala, ki ga potrebujemo, večidel brez učinka.

Franc DOLAR: Čeprav se v naši delovni organizaciji delavci zavedamo, kako pomembno je, da vsi pri delu vsestransko varčujemo, in tudi varčujemo, pa rezultati našega varčevanja še malo niso spodbudni. Lani, na primer, smo z doslednim izvajanjem stabilizacijskih načrtov privarčevali okrog 40 milijonov dinarjev, zaradi neurejenih dohodkovnih odnosov pa smo do konca leta "pridelali" kar desetkrat večjo poslovno izgubo. Torej je vprašanje, kako v takih razmerah še motivirati delavce, da bodo pri delu vedno in pri vsem varčevali, ne le za sindikalne organizacije, ampak tudi nasploh, sila težko rešljivo.

Jože RAMŠAK: V ESO je varčevanje na vseh področjih našega dela že vrsto let velelnik za vse. To nalogo v stabilizacijskih programih pri vsaki obravnavi periodičnih poročil o poslovanju tudi dopolnjujemo. Kljub temu, da jo tudi izvajamo, ko stalno skrbimo za izboljševanje izkoristka

naših strojev in naprav, si prizadevamo zboljšati odnos vseh delavcev do dela in varčujemo pri vseh oblikah porabe, ki vplivajo na našo poslovno uspešnost, pa neprestane podražitve reprodukcijskega materiala spriti izničijo vsa ta naša prizadevanja. V takih okoliščinah je seveda iluzorno pričakovati, da se bodo vsi delavci v naši delovni organizaciji zavzemali tudi za nespremenjene cene naših izdelkov in storitev. Nasprotno: kadar naše strokovne službe na osnovi povečanja cen repromateriala predlagajo tudi povečanje cen za izdelke iz našega proizvodnega programa, bodo brez omahovanja za to.

Srečko MEH: Bitka za izvajanje nalog iz protiinflacijskega programa je že na začetku zgubila veliko ostrine zaradi dvoličnega odnosa, ki smo ga imeli do tega zla. Še danes se praviloma dogaja, da delavci v OZD zagovarjamo povečevanje cen svojih izdelkov in storitev, kritiziramo pa povečevanje cen opreme in repromaterialov, ki jih potrebujemo. Torej prenašamo krivdo za veliko inflacijo na tuja ramena, sami pa nismo pripravljeni ničesar storiti, da bi jo zmanjšali in postopoma odpravili.

Vendar zaradi lažjega obravnavanja prizadevanj za izvajanje protiinflacijskega programa v našem kombinatu moram kombinat z vidika teh prizadevanj razdeliti na energetske in neenergetske del.

V energetske delu smo namreč v ta namen bili pripravljene zapisati, kako neobhodna je ureditev ustreznih dohodkovnih odnosov, predvsem v delovnih organizacijah RLV in TE Šoštanj, in s tem uresničevati medsebojno dogovarjanje pri ustvarjanju in razporejanju skupnega prihodka iz proizvodnje toplotne in termoelektrične energije v kombinatu. Toda veliko več bi lahko storili za racionalnejše gospodarjenje v vseh fazah ustvarjanja skupnega proizvoda, če bi delavci v TE Šoštanj še več govorili o kvaliteti premoga in z njo povezanih težavah pri proizvodnji termoelektrične energije. Tudi rudarji in drugi delavci delovne organizacije RLV bi lahko prispevali znaten delež v ta namen, če bi odkrito spregovorili o odvažanju premoga iz Šaleške doline in dovažanju dragih tujih premogov vanjo zaradi velikih transportnih stroškov za potrebe TE Šoštanj. Osnovni vzrok, da do tega ni prišlo, pa vidim v tem, da delavci v obeh naših energetskih delovnih organizacijah ne odločamo o celotnem dohodku, ki ga ustvarimo, in smo zato premalo motivirani za gospodarnije poslovanje. Saj večji obseg proizvodnje od planiranega, ki ga s svojim prizadevnim fizičnim delom dosegamo, nam ne zagotavlja tudi večjega ostanka dohodka, ampak prej večjo izgubo med letom.

Na ta račun delavci RLV lahko nekaj malega več odločamo o sredstvih za svoje osebne dohodke, delavci TE Šoštanj pa še o tem ne, ker so trdno vezani samo na indeks povečanja proizvodnje, ne pa tudi na doseženo gospodarnost pri delu.

Spričo takih razmer je seveda težko spodbujati delavce za kvalitetnejše oblike dela, saj so spodbude za to zgolj moralne narave.

Delavci v energetske delu kombinata smo povsem nemočni tudi pri formiranju praktične cene premoga in cene električne energije, saj ju v skladu s tekočimi gospodarskimi gibanji določa širša družbenopolitična skupnost.

Vse te okoliščine zato delavce v energetske delu našega kombinata in vseh podobnih drugih delih slovenskega elektrogospodarstva usmerjajo k potrošništvu, kar je tudi razumljivo, ker noben njihov prihranek pri gospodarjenju ne ostane njim, ampak v najboljšem primeru zmanjša le izkazano izgubo ob periodičnih obračunih poslovanja njihovih OZD.

V neenergetskem delu našega kombinata pa so dohodkovni problemi manjši. Zato vse OZD razmeroma dobro poslušajo.

V dolgoročnem programu ekonomske stabilizacije je zapisano tudi, da njegovo uresničevanje ne bo uspešno, če med drugim ne bomo vpeljali takega sistema razporejanja dohodka, ki bo omogočal spodbudnejše oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke.

Kaj lahko poveste o razmerah v našem kombinatu v tej zvezi?

Jože PEČEČNIK: V delovni organizaciji RLV si prizadevamo, da bi dosledno izvajali nagrajevanje po delu in delovnih rezultatih in tako bolj nagradili tiste delavce, ki dosegajo boljše delovne rezultate, od tistih, ki delajo manj uspešno. Toda čeprav smo delavci v RLV v glavnem zadovoljni z rezultati prizadevanj sindikata za čimbolj spodbuden sistem nagrajevanja, pa velika inflacija oziroma naglo upadanje realne vrednosti osebnih dohodkov zelo zmanjšuje učinkovitost tovrstnih prizadevanj.

Franc DOLAR: Vsa naša prizadevanja, da bi v TE Šoštanj vpeljali sistem oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke, ki ne bi imel nič ali pa vsaj zelo malo skupnega z mezdnim odnosom delavca v družbeni reprodukciji, so zaradi razmer, ki še vladajo v elektrogospodarstvu Slovenije, bila doslej neuspešna. Torej v TE Šoštanj še ne moremo govoriti, da imamo ustrezen sistem delitve po delu in delovnih rezultatih in zato bomo v tej smeri nekaj vsekakor morali ukreniti, kajti sicer se bi lahko zgodilo, da bi se sčasoma zmanjšala motiviranost delavcev v naši delovni organizaciji za vzdrževanje visoke obratovalne pripravljenosti njenih proizvodnih blokov.

Jože RAMŠAK: Razporejanje sredstev iz čistega dohodka za osebne dohodke v delovni organizaciji ESO ni odvisno samo od velikosti čistega dohodka, ampak tudi od letnega delovnega načrta, ker je usklajen z resolucijskimi usmeritvami.

V letnem načrtu smo sicer planirali ustrezno rast osebnih dohodkov, vendar pri tem nismo računali na tako hitro povečevanje življenjskih stroškov. Zaradi tega so se nekateri naši delavci s svojimi družinami že znašli na robu socialne ogroženosti. Takim delavcem sindikalne organizacije v ESO zaenkrat pomagajo tako, da jim dodeljujejo enkratne denarne pomoči. Vendar to je le zasilno reševanje problema. Dolgoročno rešitev vidimo edino v povečevanju produktivnosti pri delu, varčevanju pri vseh oblikah porabe in v povečevanju ostanka čistega dohodka za razširitev materialne osnove dela.

Srečko MEH: Menim, da v energetske delu kombinata ne moremo govoriti o razporejanju prevelikega dela čistega dohodka za maso osebnih dohodkov. V delovni organizaciji RLV že zaradi izpada dohodka iz vzrokov, ki sem jih že omenil, lahko osebne dohodke formiramo zgolj v odvisnosti od fizičnih kazalcev produktivnosti, v delovni organizaciji TE Šoštanj pa zaradi enakih vzrokov le v odvisnosti od indeksa povečanja količine odane električne energije. Sicer pa je koordinacijski odbor osnovnih organizacij ZS odločno proti takim razmeram, ki delavcem ne omogočajo ustreznega odločanja o tako bistveni stvari. Ne nazadnje tudi zato, ker si morajo sindikati v takih razmerah neprimerno več prizadevati za motiviranje delavcev za uspešno uresničevanje njihovih delovnih obveznosti, kot bi si morali sicer.

Menim, da bomo morali v obeh energetskih delih kombinata analizirati formiranje sredstev za osebne dohodke in zlasti v TE Šoštanj ustvariti pogoje za oblikovanje teh sredstev po delu in delovnih rezultatih delavcev. Ne glede na to, da je nasploh treba večji del dohodka razporediti za osebne dohodke, pa mislim, da je treba v OZD v okviru razpoložljivih sredstev to razporeditev najprej opraviti v korist neposredno proizvodnih delavcev.

Pri našem odboru smo ustanovili tudi komisijo za spremljanje izvajanja politike delitve osebnih dohodkov v kombinatu. Ta komisija bo morala v kombinatu uskladiti tudi osnove in merila delitve osebnih dohodkov po delu in delovnih rezultatih. Zlasti v zadnjem letu se namreč v tej zvezi pojavljajo tudi vprašanja, kako zagotoviti socialno varnost nekaterih kategorij delavcev. Vendar naša prizadevanja morajo biti usmerjena tako, da bo vsak delavec na osnovi svojega dela in delovnih rezultatov dobival tak osebni dohodek, da socialno ne bo ogrožen.

Pred nami je obdobje občnih zborov osnovnih organizacij ZS

in konstitutivnih sej njihovih organov.

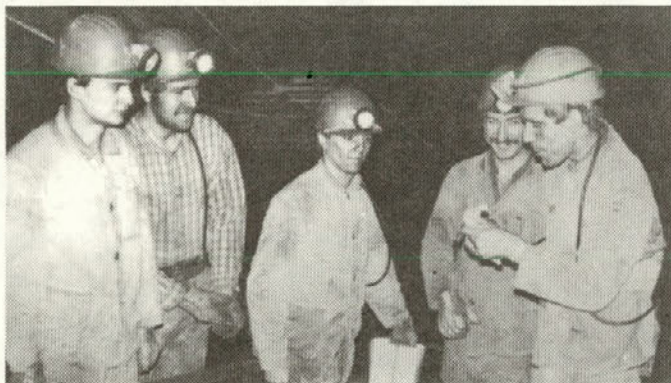
Povejte nam, kako ste se lotili priprav za izvedbo teh nalog!

Jože PEČEČNIK: V RLV so priprave za izvedbo občnih zborov osnovnih organizacij ZS in konstitutivnih sej njihovih organov (konferenc in koordinacijskega odbora osnovnih organizacij ZS v celem kombinatu) podrejene nalogam za čim večji odkop premoga. Doslej smo že evidentirali kandidate za člane izvršnih odborov osnovnih organizacij ZS, vse druge naloge pa bomo izvedli potem, ko bomo uresničili zastavljene proizvodne obveznosti.

Franc DOLAR: Metode dela za izvedbo teh nalog so pri nas že utečene, zato z njihovo izvedbo ne bomo hiteli. Vse aktivnosti v zvezi z občnimi zbori osnovnih organizacij ZS in konstitutivnimi sejami njihovih organov nameravamo izpeljati po izdelavi letnega poročila o poslovanju TE Šoštanj v letu 1983.

Jože RAMŠAK: V delovni organizaciji ESO smo končali postopek evidentiranja kandidatov za člane izvršnih odborov osnovnih organizacij ZS in njihovih organov in računamo, da bomo občne zборе osnovnih organizacij ZS in konstitutivne seje njihovih organov izvedli v predvidenem roku; to je do 25. januarja 1984.

Srečko MEH: Mislim, da v sindikalnih organizacijah OZD našega



Letos do 21. novembra so naši rudarji dosegli največji dnevni odkop premoga v ponedeljek, 14. novembra, in sicer 21 700 ton. S tem dosežkom so se precej približali lani doseženemu rekordnemu dnevnemu odkopu premoga v našem rudniku - 22 200 ton. Več kot 20 000 ton premoga na dan pa so letos do 21. novembra pridobili kar 14-krat; 4-krat v prvem in 10-krat v drugem polletju.

kombinata za izvedbo nalog v zvezi z občnimi zbori osnovnih organizacij ZS in konstitutivnimi sejami njihovih organov ne bi smeli uvajati posebnih akcij, ampak bi morali te naloge izvesti v okviru tekoče dejavnosti sindikalnih organizacij. V obdobju, ki je predvideno za izpeljavo teh nalog, se namreč v našem kombinatu nič povsem novega ne začneja in ne končuje. Drugače rečeno: poleg analiziranja dejavnosti v minulem obdobju je pomembno predvsem, kako in ob kakšnih kadrovske spremembah delati v sindikalnih organizacijah na prejšnjem.

V koordinacijskem odboru osnovnih organizacij ZS v kombinatu bomo v tem obdobju govorili o vseh perečih problemih delovanja kombinata v preteklosti; na konstitutivni, programsko-volilni seji pa tudi o smernicah za njegovo nadaljnje funkcioniranje v smeri ciljev združitev delovnih organizacij vanj. Pri tem pa bomo morali biti nadvse kritični. Posebno zato, ker mnogi ugotavljamo, da v minulem obdobju nismo delovali v smeri vseh teh ciljev.

Pripravil Bojan Ograjenšek

ZAHVALA

Iskrena hvala vsem delavcem delovne skupnosti Zavarovanje za pomoč v času, ko sem bil odsoten od dela zaradi zdravljenja.

Vili Sorša

PRODAM

Ugodno prodam osebni avto Z 101, letnik 1976, s 60 500 prevoženimi kilometri. INFORMACIJE: Danilo Grobelnik, Stanetova cesta 7, Titovo Velenje - vsak popoldan!

Ivo Stropnik - Spiritus

ZA BOLJŠE ŽIVLJENJE

Vanč je bil zgođen tisto jutro. Topot konja in njegovo zdolgočaseno hrzanje ga je izdajalo, da prihaja ali od daleč ali s hrbov. Tlak, tlak, tlak, tlak - je bilo slišati po razpokanem asfaltu. Navsezadnje pa, kdo se še danes prevaža v kočiji s konjsko vprego? Gospodje!

Vanč je rad opravil svojo vsakodnevno pot v ranih jutranjih urah, ko na cestah še ni bilo toliko prometa, ki bi lahko splašil njegovega sivčka Šimna. Konj je bil lepo rejen in z ljubeznijo negovan. Vanč je nekajkrat prek vajeti spretno porokoval z usnjeno uzdo, da je boleče tlesnilo in oplazilo konja po nevidnih rebrih. Šimen, Vančev zvesti konj, se je zaustavil in ni več hotel meriti svojih dolgih korakov. S prednjo nogo je poskušal zakopati v asfaltni tlak, a je kmalu odnehal. S podkviijo je napravil v asfalt le kup manjših brazd. Hrznil je z vzrak dvignjeno glavo in na gospodarjev "bistahar" znova napel jermene z oja kočije. Moral je opraviti svojo potrebo, in od ležečih fig se je v hladnem jutru kot dim valila majhna meglena gmota.

Cesta pa le ni bila tako prazna, kot si je Vanč sprva mislil. Saj ga ni bilo sram pred ljudmi. Njega, pa sram! Saj je bil partizan in povrh vsega za začimbo - še partizanski kuhar! In kakor so pravili, je tudi švabom včasih kakšno pošteno skuhal, kuharske posledice pa je nosil še sedaj. Trebuh mu je ponosno visel čez hladni rob, in kadar se je vozil naokrog brez srajce, so ljudje mislili, da nosi pod trebuhom na koščeni stegnih kakšen meseni modrc.

Malo naprej od vaške avtobusne postaje jo je hitrih nog mahal rudar Ludvik.

"Kam greva, Ludvik, kam?" ga je prijazno s svojim tresočim glasom, polnim nekakšnega nedolžnega posmeha, vprašal Vanč.

"Le kam? Na delo vendar!"

"Še zmeraj delaš v jami?"

Ludvik mu ni odgovoril. Nekam mrk je bil v obraz, ves spremenjen od trdega vsakdanjega življenja. Neprestano je pogledoval na uro, ki mu je visela na prevelikem pasu okrog močno raščene in kosmatega zapestja.

"Daj, Ludvik, skoči gor, pa bo šlo hitreje!"

Brez besed je Ludvik zlezel na kočijo in sedel na kup slame.

"Hudič, spet je prekmalu odpeljal! Vstanem ob pol petih, pa hudič že pelja mimo!"

"Ne jezi se, Ludvik! To škoduje zdravju. In če bi jaz to že bolj mlad vedel, se ne bi nikoli in nikdar jezil. Le zakaj bi se?"

"Naj škoduje zdravju, če hoče! Naučil bom te vražje šoferje voznega reda. Jebenti, da jih bom! Naj me vrag, če ne bo tako! Saj mi lahko dajo knjižico, pa avanti popolo! In adijo služba. Vanč, saj meni je vseeno, če me vržejo na cesto, samo zaradi familije se ženem, verjemi..."

"Verjamem, verjamem."

"Tako pa žena, trije otroci... Saj jih ne morem kar tako pustiti umreti. Še pogrebni stroški so danes taki, da si še tam revež, če si brezposeln!"

"Zato se pa ne spleča umreti, pravim jaz!" Vanč se je sklonil nazaj in izpod kupa debelih odej potegnil zelenkasto steklenico.

"Na, pij! Boš laže prenašal jezo, haha!"

Ludvik je prijel steklenico in nekajkrat srknil iz nje. "Uh, je pa dober! Je tvoj?"

"Seveda je moj!" Vzel mu je steklenico iz rok, naredil dva požirka in mu jo vrnil. "Letos sem ga precej nakuhal. Več kot petdeset litrov sem ga pa že tudi prodal!"

"Črna borza, praviš?"

"Ah, kje neki! Prideš ti, pride on, vsak en požirek, pa ga ni več."

"Ja, pa borovničevca še imaš kaj?"

"Seveda! In kako kaj tvoja sama?"

"No ja, zaenkrat še gre..."

"Sem slišal, da je bila nekaj bolna...?"

"Ja, je bila, pa je minilo."

Vanč je bil zmeden. Ni vedel, kaj naj ga še povpraša. Kar je že rekel ali vprašal, je vedno povedal tako robato, da bi mu človek, ki ga ne bi poznal, lahko še zameril. Na srečo pa so ga poznali vsi. Vanča in njegovo kočijo in, seveda, njegovega sivčka Šimna.

"Ja, Ludvik, kaj boš ti jamral, ko imaš pri hiši dve plači! Jaz nimam nobene, pa živim."

"Imaš pa zato lepo borčevsko."

"Ah, to ni nič! Za tri dni življenja, nič več. Če ne bi bil tako iznajdljiv, bi me že zdavnaj pobralo. Tako pa še živim, hoho, in lepo mi je!"

Močno je pogrknil in izpljunil gosto slino, potem pa zadržano za-

Nadaljevanje na strani 17!

Učenci o proizvodnem delu v OZD našega kombinata

V drugem polletju šolskega leta 1982/83 je bilo v OZD našega kombinata na štirinajstdnevem proizvodnem delu prek sto učencev 1. letnika srednjega usmerjenega izobraževanja. Kako je potekalo njihovo proizvodno delo? Kako so se vživeli v delovno okolje? Kakšno mnenje o združenem delu so si pridobili? Na takšna in podobna vprašanja so po proizvodnem delu odgovorili v anketi, ki so jo zanje pripravili v službi izobraževanja naše sestavljene organizacije z željo, da bi ugotovili, koliko so proces priprav za izvajanje proizvodnega dela pravilno zastavili, v OZD našega kombinata pa proizvodno delo uspešno izvedli. Na vprašanja v anketi je odgovorilo 109 učencev.

Na vprašanje "Kako si zadovoljen s proizvodnim delom?" je 72 učencev odgovorilo, da so zelo zadovoljni, 31 učencev, da so srednje zadovoljni, 2 učenca pa, da sta malo zadovoljna. Motilo jih je predvsem, da so večji del delovnega časa delo le opazovali, ne pa tudi sodelovali pri njem, da delo ni bilo povezano s poklicem, za katerega se izobražujejo, da je bilo preveč ročnega dela z žicami in sponkami, premalo pa umskega dela, da je bilo treba pri delu stati, da je bilo delo preveč enolično, naporno. Nekaj pa jih je napisalo tudi, da od časa do časa niso imeli kaj delati, da so se mentorji sprehajali po proizvodni hali, namesto da bi bolj nadzorovali njihovo delo.

43 učencev je pritrdilno odgovorilo na vprašanje, ali so lahko znanje, ki so si ga pridobili v šoli pri predmetu osnove tehnike in proizvodnje in deloma pri drugih predmetih, uspešno povezovali s proizvodnim delom. 58 učencev je odgovorilo le delno pritrdilno, 7 učencev, pa je menilo, da jim znanje iz šole pri proizvodnem delu ni nič koristilo.

Večina učencev - 76 - je napisala, da so jih delavci z nasveti in s svojim delom spodbujali k delu, 29 jih je odgovorilo, da so jih spodbujali le delno, 4 učenci pa so tako spodbudo pogrešali.

Kar 100 učencev je bilo mnenja, da vseh zakonitosti proizvodnega procesa in življenja delavcev, ki so jih spoznali na proizvodnem delu, ne bi mogli spoznati pri pouku. "V živo" so spoznavali tudi samoupravljanje. Najbolj natančno so se sodeč po njihovih odgovorih - seznanili z njim na uvajalnem seminarju ob prihodu v OZD in iz samoupravnih aktov. 27 učencev je informacije o samoupravljanju dobilo tudi na sejah samoupravnih organov, 20 pa na svoj način. 6 jih je pri tem imelo težave, 10 učencem pa se s samoupravljanjem ni posrečilo seznaniti.

V sklepnem delu ankete so učenci zapisali še nekaj pripomb, ki niso bile vezane na natančna vprašanja.

Iz teh pripomb so razvidne takele pohvale:

"Delavci so bili z nami prijazni, nihče nas ni priganjal k delu, pokazali so nam različne delovne operacije. Veliko smo se na učili. Proizvodno delo je dobra stran usmerjenega izobraževanja, kajti izkušnje, ki smo si jih pridobili med njim, si ne bi mogli pridobiti iz knjig. Če bo šlo vse po sreči, bom prišel tudi prihodnje leto sem na proizvodno delo."

Med zajetimi pripombami v tem delu ankete pa najdemo tudi precej kritične; na primer:

"Ocena, ki jo dobiš za proizvodno delo, ni pravi odsev tvoje delovne vestnosti, ker je preveč odvisna od delavca, ki te oceni. Kriterije izvajanja, ocenjevanja in nagrajevanja proizvodnega dela je treba poenotiti v vseh OZD. Štirinajst dni je za proizvodno delo prekratek čas. Motilo me je, ker so delavci vsako jutro pili kavo, nekateri pa so med delovnim časom tudi preveč kadili in se sprehajali po delavnici."

Za sklep lahko rečemo: ta anketa je pokazala, da je velika večina anketiranih učencev bila s proizvodnim delom zadovoljna. To je potrdilo, da so se izvajalci in organizatorji vestno lotili priprav in izvedbe proizvodnega dela. Torej so izpolnili pričakovanja družbe, dokazali, da se lahko del vzgojno-izobraževalnega programa prav tako kvalitetno opravi v združenem delu kakor v šoli ali celo boljše, saj učenci med proizvodnim delom spoznajo življenje delavcev, njihove medsebojne odnose, borbo za boljše proizvodnjo in tudi nepravilnosti v združenem delu.

Začetki proizvodnega dela v OZD našega kombinata so potemtakem spodbudni za njegovo izpopolnjevanje, ne nazadnje tudi v smeri odpravljanja pomanjkljivosti, na katere lahko v takih anketah opozorijo učenci.

Martin Pustatičnik
Draga Lipuš

Z obiska pri strojnikih težkih gradbeno-transportnih strojev naše delovne organizacije APS na deponiji premoga v Prelogah

LETOS BODO PRETOVORILI VEČ KOT MILIJON TON TUJIH PREMGOV ZA ŠOŠTANJSKE TERMOELEKTRARNE

Na začetku novembra smo v uredništvo Informatorja in Rudarja iz delovne organizacije našega kombinata APS (Avtoprevozištvu in servisi) dobili sporočilo:

"Strojniki pri naši težki gradbeno-transportni mehanizaciji na deponiji premoga v Prelogah se bližajo delovnemu rekordu. Konec meseca bo količina vseh letos pretovorjenih tujih premogov za TE Šoštanj, dobavljenih izven RLV, z železniških vagonov na deponijske prostore dosegla milijon ton... Pojdite k tem našim delavcem - vseh skupaj jih ni več kot 11 - in se pogovorite z njimi za internu glasilo o tej njihovi bližnji delovni zmagi in njihovem delu sploh."

Rečeno - storjeno ...



Iz razgovora z Vilijem MALOVŠKOM, vodjem težke gradbeno-transportne mehanizacije v delovni organizaciji APS:

"Odrekanja udobnejšemu zasebnemu življenju so nujen pogoj za uspešno delo v naši dejavnosti.

To moram poudariti že takoj na začetku.

Za vse v našem maloštevilnem delovnem kolektivu to velja. Železniška postaja v Prelogah, deponijski prostori za premog, dva bagra (kolikor imamo pri pretovarjanju premoga, ki pride za TE Šoštanj po železnici iz zasavskih, bosanskih in



Kadar je na železniških tirih v Prelogah takšna gneča, kot jo vidimo na gornji sliki,...



morajo bageristi in buldožeristi počteno zavihati rokave.



Na spodnji sliki vidimo, kako mali je prostor za popravila težke gradbeno-transportne mehanizacije na kraju njene uporabe ob železniški postaji v Prelogah.



srbskih rudnikov, navadno teh strojev samo iz naše delovne organizacije) ter trije buldožerji - to je središče našega življenja. Večina dni - tudi za mnoge druge prostih sobot, in včasih še praznikov - nam mine pri raztovarjanju in razmeščanju pripeljanega premoga od drugod po deponijskih prostorih, ki se razprostirajo vzhodno in zahodno od cestne povezave rudniških objektov v Prelogah z regionalno cesto Titovo Velenje - Šoštanj.

V našo dejavnost spada tudi skrb za delovanje dveh dozirnih naprav za dodajanje od drugod pripeljanih premogov premogu iz RLV, ki po transportnih trakovih potuje proti TE Šoštanj. Delovanje teh naprav ne sme nikoli zastati.

Pri tem delu nam pomaga le nekaj strojnikov iz mariborske poslovne enote DO Vektor-Ljubljana, in to z dvema bagroma, ki jih je ta OZD namenila za kooperacijo z nami že v postopku iskanja za nas najugodnejšega kooperanta.

Poleg vsega tega dela spada v našo dejavnost še sodelovanje s težko gradbeno-transportno mehanizacijo pri odpravljanju posledic rudarskih škod v naši dolini.

Nekaj besed o našem delu s tujimi premogi v preteklosti

Začetki dobav in pretovarjanja vagonov tujih premogov za TE Šoštanj na deponijske prostore v Prelogah segajo v jesen leta 1978, ko smo jih v enem mesecu morali pretovoriti kar 3 600 ton. Po tem letu je število vagonov tujih premogov sicer zmerno naraščalo, vendar je njihova količina šele leta 1981, ko je dosegla že 578 500 ton, opozorila, da pretovarjanje teh premogov v Prelogah postaja zelo pomemben del dejavnosti naše delovne organizacije. Spoznanje, da je to res, se je v celi delovni organizaciji APS dodatno okrepilo lani, ko smo pretovorili že 930 000 ton od drugod dobavljenih premogov. Letos pa se bo sploh okrepilo, saj smo jih že do konca oktobra pretovorili 945 000 ton, že konec tekočega meseca pa se bi naj pretovorjena količina povečala na rekordnih milijon ton.

Velik obseg našega letošnjega dela pri pretovarjanju tujih premogov se nam je napovedoval že med letom, saj smo jih v treh izmenah morali raztovoriti tudi po 250 vagonov ali več kot 8 000 ton. A da bo tolikšen le nismo pričakovali, saj dobave premoga za TE Šoštanj od drugod zelo nihajo in jih ni mogoče niti za nekaj dni naprej natančno predvideti. Največje so predvsem takrat, kadar v trboveljskih termoelektrarnah ali ljubljanskih toplarnah pride do kakšnega nepredvidenega zastoja v proizvodnji in morajo železničarji zaradi sorazmerno zelo malih deponijskih kapacitet za premog v Trbovljah in Ljubljani dobave premoga za TE Trbovlje in TO Ljubljana delno ali v celoti preusmeriti k nam v Preloge. V takih primerih - ki so posebej letos bili pogosti - pa moramo pri nas v Prelogah seveda počteno poprijeti za delo; v takih dneh se naš delavnik raztegne tudi čez dvanajst ur. Zakaj tudi vagoni s premogom je treba - vsaj v naši republici - raztovoriti v predpisanem roku ali pa plačati razmeroma zelo veliko stojnino.

Na rast dobav tujih premogov za TE Šoštanj poleg tega letos vplivajo tudi izredno slabe hidrološke razmere v Jugoslaviji. Kajti zaradi njih hidroelektrarnam primanjkuje vode in morajo zato tudi šoštanjske termoelektrarne do skrajnih meja izkoriščati svoje proizvodne zmogljivosti, v ta namen pa brezplačne potrebe po premogu iz RLV pokriti z večjimi dobavami tujih premogov.

Naše delo pri pretovarjanju tujih premogov je torej iz več razlogov že sila obsežno, vedno bolj neodložljivo na naslednji delovni dan, ne dopušča nobenih zastojev - skratka, včasih ga že komaj zmoremo. Da bi zanj povečali število rok z zaposlitvijo novih delavcev, pa si ne upamo. Saj cilj dolgoročne razvojne usmeritve našega elektrogospodarstva verjetno ni, da bi še potem, ko bodo v drugih republikah omilili ali sploh odpravili vzroke elektroenergetskih infarktov, kakršnim smo sedaj priča, v takšnih količinah dovažali premog v Preloge iz drugih jugoslovanskih rudnikov...

Zaposlovanje novih delavcev v naši dejavnosti pa ni perspektivno tudi iz razlogov, kot so premogov prah, vročina v poletnih mesecih in megla, blato, mraz, dež ali sneg v drugih letnih časih, ki iz zdravega delavca kaj hitro naredijo invalida, ker se pred njimi skorajda ne moremo zavarovati. Sicer pa vam bodo o tem verjetno več povedali sodelavci, s katerimi se boste pogovarjali.

Jaz bi k vsemu, kar sem že povedal, rad dodal samo tole!

Že tako težko delo nam otežujejo še problemi v oskrbi z nadomestnimi deli za naše stroje, zlasti uvožene, ki jih imamo tudi največ. Vrsta teh problemov pa bi bila še daljša, če nam jih ne bi pomagali reševati obe naši energetski delovni organizaciji, RLV in TE Šoštanj.

In za sklep!

Kakorkoli je že naše delo naporno in terja od nas tudi nič koliko odrekani prostemu času, da ga postorimo - da dotok premoga v TE Šoštanj ne zastane niti v dneh, ko RLV ne obratuje in je elektrarniške kotle treba oskrbovati s premogom z deponij - pa nas vendar nekoliko tolaži podobna usoda našega delovnega soselstva - strojniki TE Šoštanj pri strojih na deponiji premoga poleg naše - deponiji premoga iz RLV. Zakaj z njimi si delimo vse delovne tegobe kakor tudi redke delovne radosti in si eni drugim tudi priskočimo na pomoč, kadar ne gre drugače - kadar bi se brez naše medsebojne pomoči lahko zgodilo, da se bi dotok premoga v TE Šoštanj začasno pretrgal. O tem najbolj zgovorno priča na primer podatek, da smo letos 1. novembra, na dan mrtvih, ko je rudnik stal, z obeh deponij pretovorili za transport proti šoštanjskim termoelektrarnam skupno 19 000 ton premoga, naš delež tujih premogov pa je pri tem presegel 12 000 ton."



Milan BARLE,
KV strojnik za težko
gradbeno-transportno
mehanizacijo, v
DO APS zaposlen 9 let:

"Na tej deponiji premoga sem že več kot 5 let buldožerist. Za ta svoja delovna leta moram reči, da niso bila lahka. Poleg vročine in premogovega prahu, ki se jima zlasti poleti pri našem delu ne moreš izogniti, najbolj sovražim nočno delo pozimi, ko se z buldožerjem večkrat kar utapljaš v črnem blatu in megli. Deponija premoga, razsvetljena ponoči tako, da je še v jasnih poletnih nočeh puščobna, postane v meglenih zimskih nočeh kar neznosna in za buldožerista tudi prava enačba z mnogimi neznankami. Pa utrujenost, ki se te loti ponoči, posebno po tretji uri zjutraj! Mimogrede bi v kabini buldožerja zaradi nje zadremal, če ne bi tiste manevre s premogom, ki so najpogostejše delo buldožeristov na deponiji, opravljal tako, da prečkaš čimveč starih gazi buldožerja in si s tem zagotoviš premetavanje na njem, ki te ohrani budnega. So pa še druge naloge, ki doletijo nas buldožeriste in strojnike pri takih strojih sploh; najpogostejše okvare hrbtnice, ožilja in podobna poklicna obolenja. A zaenkrat je z njimi meni še prizaneseno.

Kljub vsem tem nevšečnostim pa svojega poklica in sedanjega dela zaenkrat ne bi rad zamenjal; ne nazadnje tudi zaradi še kar zadovoljivih osebnih dohodkov."



Štefan BOROVNIK,
KV strojnik za težko
gradbeno-transportno
mehanizacijo, v
DO APS zaposlen že 29 let:

"Moje preteklo življenje in delo je bilo vseskozi povezano s tovrstno mehanizacijo. Kajti že ko sem se zaposlil sem padel med strojnike prvih gradbeno-transportnih strojev na gradbiščih novega Velenja, ko bom približno čez tri leta odšel v pokoj, pa bom tudi odšel od tovrstnih strojev. Sicer pa sem v skoraj tridesetih letih dela, kolikor ga že imam, delal z najrazličnejšimi težkimi gradbeno-transportnimi stroji; valjarji, bagri, buldožerji... Zato tudi ni čudno, da sem pri delu z njimi izkubil zdravje, tako da sem sedaj že nekaj let delovni invalid III. kategorije. Invalidnost so mi priznali zaradi izrabe kolkov, hrbtničnih vretenc in poškodbe nožnih kakor tudi ročnih sklepov.

Kljub težavam, ki jih imam z zdravjem, pa nikoli nisem razmišljal o prekvalifikaciji. Nekateri ljudje imamo pač smolo, da potem, ko se zapišemo enemu poklicu, temu poklicu ostanemo zvesti vse do odhoda v penzijo.

Kar se tiče naših deponij premoga, pa sem na njih doživel že toliko stvari in preživel toliko let dela, da ne vem več, kaj naj bi povedal v zvezi z njimi. O delovnih težavah na njih raje ne bi govoril, saj ste verjetno o njih že dovolj slišali. Rekel bi le, da kdor več let vztraja pri delu te vrste, se naveže nanj nič manj kot na svojo družino in je tako kot v družini tudi pri njem pripravljen na sklepanje najrazličnejših kompromisov; včasih tudi takih, pri katerih potegne krajši konec ne le sam, ampak skupaj z njim tudi njegova družina."



Franc LEDINEK,
KV strojnik za težko
gradbeno-transportno
mehanizacijo, v
DO APS zaposlen 8 let:

"Na deponiji premoga delam že več kot pet let, zato jo že tako poznam, da mislim, da se mi na njej ne more več pripetiti skoraj nič takega, kar bi me našlo nepripravljenega. Skratka, ob ročicah tegale velikega buldožerja, znamke 'caterpillar D8', sem se sprijaznil z večino možnih nadlog pri svojem delu. Manj razumevanja za moje delo, posebno če je čezmerno, pa imajo moji družinski člani, saj mi nič kolikokrat očitajo, da svoje delovne obveznosti postavljam pred njihove interese. Kljub temu pa tega dela ne mislim zamenjati, saj celo ob mojih razmeroma dobrih osebnih dohodkih s težavo rinemo skozi vsak dan hujšo draginjo."

Dejavnost aktiva invalidov RLV ni zamrla

Pri RLV je že 832 invalidov, sami pa ocenjujejo, da jih kar dve tretjini ne opravlja svojemu zdravju in preostalim delovnim zmožnostim primerne dela.

V zadnjem času so se veliko vključevali v postopke pripravljavanja in sprejemanja novega republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, sedaj pa, ko je zakon sprejet, so ogorčeni, saj v njem ni upoštevana skoraj nobena njihova pripomba.

Novi zakon bi moral pravice in obveznosti v invalidskem zavarovanju opredeliti tudi v odvisnosti od delovne dobe delavca pred nastankom invalidnosti in vzroka nastanka invalidnosti. Tudi stimulacija za bolj prizadevano delo delavcev invalidov v zakonu ni urejena. V njem prav tako ni upoštevan predlog iz OZD, naj bi invalide nagradili tudi za dodatno delo, prek njihovih delovnih obveznosti.

Največji nesmisel v tem zakonu pa je, da v njem ni jasno urejeno, kako bi naj v bodoče urejevali problematiko priznavanja statusa invalida (in delavca s spremenjeno delovno sposobnostjo).

Po določilih v zakonu naj bi kriterij za priznavanje statusa invalida - in s tem pravice do denarnega nadomestila iz solidarnostno združenih sredstev (pri republiški skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja) - bila nezmožnost matične OZD delavca z zmanjšano delovno sposobnostjo, da mu zagotovi ustrezno drugo delo v okviru njegove kvalifikacije oziroma pridobljene strokovne usposobljenosti v matični OZD. In nasprotno: takemu delavcu se status invalida ne bi priznal - in s tem tudi ne pravica do denarnega nadomestila iz solidarnostno združenih sredstev - ob zmožnosti njegove matične OZD, da mu zagotovi ustrezno drugo delo v okviru njegove kvalifikacije oziroma pridobljene strokovne usposobljenosti v matični OZD.

Posledica uveljavitve in uporabe tega kriterija pa bi seveda bila težnja delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo za zaposlitev izven svoje matične OZD, če jim njihove matične OZD prek invalidske komisije same ne bi zagotovile ustreznega denarnega nadomestila.

Torej bi bila bolj ali manj dobra stran takšne ureditve priznavanja statusa invalida le nujnost za večje povezovanje OZD (lahko pa tudi občin in republik), saj vse OZD (na primer takšne, kot so jamske OZD RLV) ne bi bile zmožne same zaposliti vseh svojih delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo. Vendar pri tem se bi lahko zgodilo tudi, da bi "pri stranskih vratih" prišlo do porasta števila delavcev s priznanim statusom invalida, kar pa je povsem v nasprotju s programi za stabilizacijo našega gospodarstva.

Naj bo zaenkrat dovolj o težavah! Saj kot ima vsaka medalja dve plati, so v življenju invalidov tudi radosti. Prvo nedeljo v novembru so se, recimo, invalidi RLV - s seboj so povabili tudi predstavnike Društva invalidov-Titovo Velenje in upokojenih invalidov RLV - odpravili na enodneven izlet v turistično-rekreacijski center Mihanović - po starem Tuheljske Toplice. Z njimi sem bil kot prestavnik Društva invalidov-Titovo Velenje.

Med potjo po Kozjanskem smo si v Kozjem ogledali TOZD DO Rogaška Slatina - Dekor. V njej smo zvedeli, da je temeljna organizacija Dekor bila ustanovljena leta 1974, da zaposluje okrog 190 delavcev - več kot polovica jih je visoko kvalificiranih - da se mesečni osebni dohodki delavcev v njej gibljejo od 17 000 do 28 000 dinarjev, da izdelujejo 25 vrst izdelkov in

da večino svojih izdelkov izvozijo v zahodne države.

Škoda, da je zmanjkalo časa še za postanek v nacionalnem parku Trebče in smo se zato morali zadovoljiti le s pogledom nanj iz avtobusa. Veliko nas je bilo, ki smo se prvič vozili po teh krajih, a upam, da ne zadnjič.

V Tuheljskih Toplicah - glavnem cilju našega izleta - smo se kopali. Celoten kompleks objektov v tem turistično-rekreacijskem centru je tako velik, da se lahko hkrati v njem zadržuje več tisoč ljudi, v njegovi sestavi pa sta tudi dva letna in trije zimski bazeni, v katerih je temperatura vode različna - 12, 30 in 38 stopinj Celzija. Torej lahko vsi zadovoljijo slehernega kopalca. V teh bazenih smo se zadržali dve uri, po kopanju pa smo pokosili zagorsko specialiteto - purico z mlinci, za posladek pa pozobali še nekaj bučnic.

V tem kraju smo si ogledali še galerijo Antuna Augustinčiča - v njej smo videli, da je bil ta hrvaški kipar resnično izjemen umetnik - in muzej cerkvenih starin od leta 1630 dalje.

Izlet smo sklenili z večerjo in družabnim srečanjem v Šmarju. Domov smo se vrnili sproščeni, veselo razpoloženi.

V imenu udeležencev izleta se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam ga omogočili; posebno pa vodstvu aktiva invalidov RLV. /Rudi KORTNIK/

PRIPIS

vodstva aktiva invalidov RLV

V januarju 1984 bo redna letna konferenca aktiva invalidov RLV - programska in volilna.

SMUČARSKI TEČAJI

Tudi med zimskimi šolskimi počitnicami 1984 bomo za delavce našega kombinata in njihove družinske člane organizirali začetne in nadaljevalne smučarske tečaje.

Tečaji bodo potekali v rekreacijsko-turističnem centru Golte nad Mozirjem, prijave zanje pa sprejema Jože Grubelnik v sobi 44 nad pošto Titovo Velenje 12. 13. in 14. decembra 1983 od 6. do 14. ure.

Udeleženci tečaja si bodo morali sami plačati karto za smučanje in hrano. Cena petdnevne karte z vračunanim popustom, do katerega je tečajnik upravičen, znaša za starejšega tečajnika od 15 let 1 000 dinarjev in za mlajšega 600 dinarjev, nabavite pa si jo lahko pri Jožetu Grubelniku ob vpisu v tečaj.

Poskrbeli bomo tudi za avtobusni prevoz tečajnikov izpred Rdeče dvorane v Titovem Velenju do smučišča na Golteh in nazaj. Avtobus bo vse dni, ko bodo potekali tečaji - to je od vključno 23. 1. 1984 in do 3. 2. 1984 - odhajal proti Goltem ob 8. uri in se vračal ob 16. uri.

Jože GRUBELNIK,
rekreator v SOZD

PRODAM

osebni avto GS CITROEN, po ugodni ceni. Informacije: Branko Vede, Splitska cesta 33 (na Gorici), Titovo Velenje, v popoldanskem času - dopoldne pa po telefonu 851 100, interno 262.

ODŠLI SO V POKOJ



Ferdinand ŽVIKART, upokojen 5. avgusta
Rojen 23. aprila 1938 na Rdečem bregu pri
Mariboru. Poročen z Romano, rojeno Rob-
nik.

Od 27. februarja 1964 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Konec leta 1964 je bil premeščen v rudniški zunanji obrat in

leta 1978 v Kopalnico, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1967 je opravil izpit za kvalificiranega cirkularista.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Alojzija VIDMAJER, upokojena 13. avgusta
Rojena 6. maja 1941 v Celju.

Mati dveh otrok: leta 1960 rojenega Rudija in leta 1962 rojene Zlatke.

Od 12. februarja 1972 je neprekinjeno delala v RLV. Zaposlila se je kot nekvalificirana delavka v rudniškem zunanjem obratu. Leta 1978 je bila premeščena v Kopal-

nico, kjer je delala do upokojitve.



Ivan GROBELNIK, upokojen 19. avgusta
Rojen 28. septembra 1933 v Jedertu pri
Laškem. Poročen z Vero, rojeno Kolar.

Od 1. januarja 1966 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot varnostni tehnik za jamske obrate in ta poklic opravljal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji, nagrade za 15 let dela v jamski reševalni četi RLV in bronastea znaka OF Slovenije.

Jožefa IRŠIČ, upokojena 24. avgusta

Rojena 17. marca 1927 v Starih Slemenih pri Celju.

Mati treh otrok: leta 1953 rojenega Bojanin in leta 1949 rojenega Alojza in Majde.

Od 1. aprila 1970 je neprekinjeno delala v OZD našega kombinata. Zaposlila se je kot nekvalificirana delavka v zunanjem obratu RLV. Leta 1972 je bila premeščena v stanovanjsko enoto rudnika in leta 1978 v Družbeni standard, kjer je delala do upokojitve.



Vida KOŽELJ, upokojena 31. avgusta
Rojena 20. maja 1927 v Velenju.

Mati enega otroka: leta 1948 rojene Vide.

Od 9. marca 1972 je neprekinjeno delala v OZD našega kombinata, s prekinitvijo pa že od leta 1947. Zaposlila se je kot knjigovodkinja osebnih dohodkov v skupnih službah RLV. Leta 1975 je bila premeščena

na v kadrovsko-socialni sektor in leta 1978 na kadrovsko-socialno področje skupnih služb našega kombinata, kjer je delala do upokojitve.

Nagrajena in dobitnica diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Marjan NOVINŠEK, upokojen 31. avgusta
Rojen 11. marca 1931 v Velenju. Poročen z Elizabeto, rojeno Švent.

Od 14. maja 1958 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo pa že od leta 1950. Zaposlil se je kot kvalificirani električar in delal do upokojitve v Jamski mehanizaciji.

Leta 1958 je opravil izpit za visoko kvalificiranega električarja in leta 1965 še dopolnilni izpit za jamskega nadzornika.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in reda dela s srebrnim vencem.



Martin RIBAR, upokojen 31. avgusta
Rojen 8. junija 1930 v Trbovljah.

Od 6. avgusta 1956 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1970 je bil premeščen v Jamo zahod in leta 1975 v Storitve, sedaj skupne službe rudnika, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1965 je opravil izpit za visoko kvalificiranega jamskega delavca - strelca in še isto leto tudi izpit za nadzornika rudarskih del v metanskih jamah.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Mirko GMAJNER, upokojen 1. septembra
Rojen 23. oktobra 1928 v Zabukovici. Poročen z Vido, rojeno Pokleka.

Od 5. februarja 1955 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani ključavničar v rudniškem zunanjem obratu. Leta 1956 je bil premeščen v Klasirnico, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1965 je opravil izpit za jamskega nadzornika strojne stroke.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in diplome za racionalizatorstvo.



Marija TERŽAN, upokojena 13. septembra
Rojena 7. decembra 1931 v Teharju pri Celju.

Mati dveh otrok: leta 1961 rojene Tatjane in leta 1964 rojene Jožice.

Od 25. avgusta 1975 je neprekinjeno delala v našem kombinatu. Zaposlila se je kot nekvalificirana delavka v službi za stanovanjsko gospodarstvo.

Leta 1977 je bila premeščena v kadrovsko-socialni sektor skupnih služb kombinata in leta 1978 v Družbeni standard, kjer je delala do upokojitve.



Ibrahim BAJRAKTAREVIČ, upokojen 15. septembra

Rojen 1. junija 1934 v Špionici pri Srebreniku.

Od 1. junija 1971 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani delavec v Jami vzhod. Leta 1974 je bil premeščen v Jamsko mehanizacijo in transport in leta 1981 v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Iz modrosti Vzhoda

Srečen je, kdor ni ne bolan ne bogat in je brez dolgov.

Izbrala Anica Štrbenk-Darinka

OPOMBA UREDNIŠTVA

Za nekajotic smo lahko dobili le starejše slike, za eno pa slike sploh nismo mogli dobiti.



Stanko ŽAGER, upokojen 17. septembra
Rojen 9. julija 1937 v Lokovici. Poročen z
Jožefo, rojeno Rogelšek.
Od 25. septembra 1959 je neprekinjeno delal
v RLV, s krajšo prekinitvijo pa od leta
1955. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač
v Jami zahod. Leta 1978 je bil premeščen
v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1964 za kvalificiranega kopača.
Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Ivan NOVINEK, upokojen 21. septembra
Rojen 9. oktobra 1930 v Podkraju pri Velenju.
Poročen z Martino; rojeno Navodnik.
Od 20. septembra 1952 je neprekinjeno delal
v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač
v Jami vzhod. Leta 1957 je bil premeščen
v rudniški zunanji obrat, leta 1958
v Jamo vzhod, leta 1971 nazaj v zunanji obrat
in leta 1978 v Zavarovanje, kjer je delal
do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Ivan SEVČNIKAR, upokojen 23. septembra
Rojen 10. decembra 1926 v Velenju. Poročen
s Terezijo, rojeno Brdev.
Od 25. maja 1964 je neprekinjeno delal
v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani sobopleskar
v rudniškem zunanjem obratu. Leta 1976
je bil premeščen v Jamo Škale, kjer je delal
do upokojitve.

Leta 1981 je opravil izpit za kvalificiranega kopača.
Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Martin OBŠTETER, upokojen 27. septembra
Rojen 18. novembra 1929 v Ravnah nad Šoštanjem.
Poročen z Anico, rojeno Pečovnik.
Od 17. julija 1953 je neprekinjeno delal
v RLV, s krajšo prekinitvijo pa od leta 1948.
Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v
Klasirnici, kjer je delal do upokojitve.
Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in
vztrajno delo v delovni organizaciji in dvakrat
priznanja za udarniško delo.



Avgust GORINŠEK, upokojen 30. septembra
Rojen 3. julija 1930 v Ločah pri Poljčanah.
Poročen z Elizabeto, rojeno Ladra.
Od 8. oktobra 1955 je neprekinjeno delal
v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač
v Jami zahod. Leta 1962 je bil premeščen
v Kopalnico, leta 1964 v Jamo zahod
in leta 1975 v Jamsko mehanizacijo (in
transport), kjer je delal do upokojitve.

Leta 1957 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača.
Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Mihael GREGORIN, upokojen 5. oktobra
Rojen 30. septembra 1930 v Trzinu. Poročen
z Marijo, rojeno Ferenčak.
Od 2. aprila 1956 je neprekinjeno delal
v OZD našega kombinata. Zaposlil se je kot
kvalificirani vodovodni inštalater v ESO.
Leta 1965 je bil premeščen v zunanji obrat
RLV in leta 1978 v Kopalnico, kjer je

delal do upokojitve.
Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Božo PEJKUNOVIĆ, upokojen 5. oktobra
Rojen 31. oktobra 1935 v Obodnici pri Tuzli.
Poročen z Mando, rojeno Bonić.
Od 23. maja 1973 je neprekinjeno delal
v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač
v Jami vzhod. Leta 1978 je bil premeščen
v Priprave, kjer je delal do upokojitve.
Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in
vztrajno delo v delovni organizaciji.



Jozo ČUTURA, upokojen 6. oktobra
Rojen 16. julija 1938 v Bardarcih pri Tesliću.
Poročen z Anico, rojeno Kulaž.
Od 3. februarja 1976 je neprekinjeno delal
v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač
v Jami Škale, kjer je delal do upokojitve.



Viktor ROGELŠEK, upokojen 7. oktobra
Rojen 5. decembra 1928 v Lokovici pri Šoštanju.
Poročen z Rozalijo, rojeno Miklav.
Od 1. oktobra 1955 je neprekinjeno delal
v OZD našega kombinata. Zaposlil se je kot
kurir v skupnih službah RLV. Leta 1978 je
bil premeščen na kadrovsko-socialno področje
skupnih služb kombinata, kjer je delal do
upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.



Franc PUČKO, upokojen 8. oktobra
Rojen 3. decembra 1932 v Rinčetoči grapi pri Žalcu.
Od 1. avgusta 1966 je neprekinjeno delal
v RLV. Zaposlil se je kot polkvalificirani kopač
v jamski gradbeni skupini. Leta 1979 je bil
premeščen v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal
do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

DOPOLNILO

V 26. letošnji številki Informatorja - izšla je 7. oktobra - v
notici o upokojitvi delavca RLV Slavka Belaja manjka podatek,
da je ta dolgoletni jamski delavec v našem rudniku ob delu
končal tudi rudarsko nadzorniško šolo, in sicer leta 1974.

Iz modrosti Vzhoda

Ni dobro, da se vse izpolni, kar si želiš.

Izbrala Anica Štrbenk-Darinka

(Po podatkih iz kadrovskih služb združenih organizacij v naš
kombinat in oddelka socialne službe našega kombinata za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pripravila Vesna KORES.)

Dragan Čelofiga,
Elektrostrojna oprema (ESO)

Vtisi iz Donecka in z razstave PREMOG '83 v Donecku, središču industrijsko-premogovnega bazena ob reki Donec v Ukrajinski socialistični sovjetski republiki

Delavci Elektrostrojne opreme smo se letos odločili, da bomo skušali dejavnost svoje delovne organizacije učinkoviteje predstaviti v tujini, in tako so naši samoupravni organi sprejeli sklep, da jo bomo predstavili na razstavi rudarske opreme v Donecku - PREMOG '83.

Prvo spodbudo za razmišljanje o tem (čisto prvo pravzaprav ne, ker smo že predlani "imeli prste vmes" na podobni razstavi v Döselndorfu) nam je dal naš kooperant angleška firma DOWTY, saj naša kooperacijska pogodba z njo vključuje tudi medsebojno informiranje o smotrnosti sodelovanja na takih prireditvah.

Do trdne odločitve za sodelovanje na razstavi PREMOG '83 v Donecku pa nas je privedlo poznavanje jugoslovanske gospodarske situacije. Zakaj takšna, kot je, prodor na vzhodne trge našemu gospodarstvu skoraj tako ustreza kot na zahodne - vsaj začasno. Poleg tega pa je to našo odločitev treba pripisati razumnemu dolgoročnemu načrtovanju naše proizvodnje, spričo katerega delovna organizacija ESO vedno bolj postaja resnično upoštevanjaren proizvajalec rudarske opreme na tržiščih.

Dejal sem: ... razumnemu dolgoročnemu... Zakaj? Zato, ker so nekateri - pretežno neuki ali vsaj preveč samozadovoljni ljudje - pripominjali: "Kaj bi trošili denar za razstave v tujini, saj ne moremo zadovoljiti niti vseh domačih potreb po naših izdelkih!" ... Dalje - da je to naš resen razvojni problem in da ga lahko odpravimo le s preiščeno in dolgoročno zastavljeno menjavo blaga in storitev tudi s tujino - pa ti ljudje seveda niso preiščevali!

Pogoste proizvodne težave imamo na primer zaradi primanjčkanja polizdelkov, kot so profilno jeklo za tirnice stropnih jamskih transporterjev, prečke verižnih jamskih transporterjev in podobni polizdelki, na jugoslovanskem tržišču, medtem ko je na tržiščih vzhodnoevropskih držav take izdelke mogoče nabaviti tudi prek neposredne, klirinške menjave blaga in storitev. Torej je prodor na ta tržišča za nas zanimiv. Vendar kar tako se ne dá prodreti. Način gospodarjenja v Sovjetski zvezi - nič drugačen pa ni tudi v drugih vzhodnoevropskih državah - je namreč takšen, da vsa trgovina temelji na GOS planu, državnem letnem gospodarskem načrtu, ki ga sprejmejo dokaj centralistično, a kljub temu posamezni uporabniki plana do neke mere nanj vendarle lahko vplivajo. To pa pomeni, da je za trgovanje s Sovjetsko zvezo nujen prodor v GOS plan, za ta prodor pa procedura: spodbuditev posameznih uporabnikov GOS plana v Sovjetski zvezi za vplivanje na plan - razgovori z ministrstvom Sovjetske zveze za zunanjo trgovino oziroma pristanek tega ministrstva na menjavo - sprejetje ustreznega GOS plana - naročila blaga in - končno - dobave.

tinga ESO Slobodan Petrović sta v Donecku že opravila prve razgovore s predstavniki ministrstva Sovjetske zveze za zunanjo trgovino. Ti razgovori so bili uspešni. Na potezi smo sedaj torej zopet mi, in to s ponovnim informiranjem s prospekti, opisi naših tehničnih in poslovnih možnosti in referencami - obvestili in priporočili o možnostih in potrebah za menjavo - sploh.

Iz tega se vidi, da se trgovanje vedno začne z informiranjem, da je odvisno od obsežnosti in kvalitete informiranja - skratka, da prvega brez drugega ni (in nasprotno) in da izjeme pri tem le potrjujejo pravilo.

Seveda pa že kar jutri naša delovna organizacija še ne bo trgovala s Sovjetsko zvezo ali katero drugo vzhodnoevropsko državo, kajti izpeljava opisane procedure v najboljšem primeru terjaja čas od enega do dveh let. Torej bo do začetka naše menjave na tržiščih teh držav "preteklo še precej vode"; kljub temu, da sva tudi predstavnika ESO na razstavi PREMOG '83 v Donecku - Jovo Kažić in pisec tega prispevka - opravila več koristnih razgovorov, in sicer s predstavniki Romunije in Čehoslovaške.

Uvodoma še tole!

Na razstavi v Donecku je bilo moč videti tudi, kako različno nastopajo podjetja z Vzhoda in Zahoda v tujini, saj so prva razstavljala združeno, druga - iz ZDA, Kanade in zahodnoevropskih držav - pa vsaka zase.

Razstava

Razstava, po rusko "vistavka", je bila izredno dobro obiskana, kar množično. Temu primerno naporno je bilo naše delo, predstavnikov razstavljalcev na razstavišču, čeprav smo se kaj kmalu naučili prepoznavati, kdo je strokovnjak, kdo pa je prišel le po značke, prospekte in nalepke. A ne tega ne onega na razstavišču marsikdo včasih ni dobil, mnogi pa; vsaj na našem razstavnem prostoru - smo pa le Jugoslovani, znani po svetu po darežljivosti, tudi mi, ali ne?

Najin prevajalec, moj in Jovov - ime mu je bilo Saša - je bil izjemno izobražen in prizadeven. Bil nama je v veliko pomoč pri izbiranju strank in sploh pri urejanju organizacijskih formalnosti. Res, prava sreča, da sva dobila takega prevajalca. Seveda pa čisto brez težav ni šlo. Najprej sva jih imela s transportom. Naš tovor za razstavo se je namreč zadržal v Moskvi celih pet dni in prispel v obupnem stanju. Zato smo morali zadnji dan z delom zelo hiteti. To pa nam je verjetno šlo dobro od rok, če sklepam po tem, koliko priznanj za dobro opravljeno delo smo poželi od naših sosedov, Čehov in Kanadčanov, ki so nam vedno rade volje priskočili tudi na pomoč; bodisi s kako stvarjo - sesalcem, žebli ipd. - ali z nasveti. Sploh pa to velja za fante iz firme Dowty, ker so bili tudi naši "doktorji", saj so nas zalagali s pivom, tabletami zoper prehlad in podobnim. Ob taki podpori in naši delovni prizadevnosti tudi ni čudno, da smo nazadnje bili pri gostiteljih deležni vzklikov: "Harašo rabota, harašo rabota..."

Nič več o težavah! Sejsem se je začel. Po dveh dneh sva z Jovom že znala povedati kaj tudi po rusko in pri vsem sva se za to lažje znašla.

Vsekakor pa moram ob tem omeniti, da so vsi ruski sodelavci - razen enega - bili zelo pozorni in prijateljski do Jugoslovancev na razstavišču. Radi so prihajali tudi v naš razstavni oddelek, čeprav je bil v znaku sadnih sokov, ki smo jih pripeljali s seboj iz Jugoslavije.

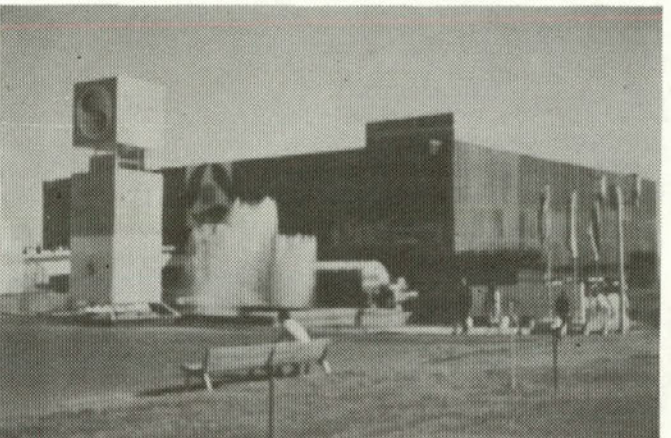
In ne samo delavci na razstavišču, tudi drugi, s katerimi smo Jugoslovani na razstavišču navezali nekoliko več stikov, so radi prihajali k nam. Posebnost večine slednjih pa je vsekakor bila, da so se takoj hoteli oddolžiti za spominek, ki so ga dobili od nas, in so kar težko razumeli, da jim ga nismo dali proti vračilu.



Pogled na razstavišče "Ugolj '83" v Donecku



Naš razstavni oddelek bolj od blizu



Razstaviščna hala, v kateri smo razstavljali tudi mi.

Rusi, s katerimi smo postali že kar prijatelji, pa so nas ob koncu sejma presenetili s skromnimi, vendar izredno pristržnimi darili; najpogosteje s papirnato lutko za otroke, škatlji-
co bonbonov, kozarcem doma narejene marmelade, litrom črnega, kemičnim svinčnikom z lesenim držalom ali s čim podobnim. Ta njihova pozornost nam bo vsem ostala v spominu.

Zaenkrat dovolj o razstavi! Kaj pa Rusija?

Dežela že takoj po letališču napravi izjemen vtis s svojo velikostjo, zelenjem, širokimi glavnimi mestnimi ulicami (prospekti jim pravijo) in njihovo čistočo. Ljudje so prijazni in pripravljeni pomagati. Dobro so oblečeni in veliko je opaziti čednih in urejenih žensk. Žvečilne gumije že tudi delajo sami in tudi najlonk imajo že dovolj; kakšne kvalitete so, pa seveda ne vem...

Sploh menim, da je veliko zgodbic, s katerimi so me pred potovanjem v Rusijo oborožili dobro misleči "prijatelji", zastarelih. O kakšnem osebnem nadzoru tujca sploh ni govora, res pa je, da pri organiziranem potovanju skrbijo zate na vsakem koraku - v tvoje dobro. Skupino vedno spremlja vsaj en vodnik. Sicer pa je tudi pri nas in povsod drugod v svetu tako, če je organizacija dobra.

Čez carino se iz svoje izkušnje ne morem pritoževati. Cariniki so natančni, korektni, toda žal obupno počasni. To ti seveda gre salamensko na živce, vendar počasi sprejmeš kot nujno zlo. Takšni so tudi natakariji. Najprej čakaš, da se zmigajo, čeprav se jih kar tare (sploh jih je menda polovica zaposlenih samo za dajanje vtisa tujcu, to sklepam tudi po tem, ker nosijo različne uniforme), potem ti spet čez preveč časa prinesejo na mizo domala vse naenkrat - od juhe in solate do prikuhe. Na račun spet čakaš, in če bi rad, da ti medtem odnesejo krožnike in pribor, da bi se lotil piva, jih moraš na to spet posebej opozoriti.

Trgovine! Prodajalka v trgovini te niti po naključju ne bo vprašala, kaj želiš. Gneče in vrst, kot so pripovedovali prej doma, pa nisem videl; so le tam, kjer prodajajo kakšen poseben model srajc ali šolske potrebščine. Pet ljudi v vrsti pa je zame znak discipline, ki je v navadi domala povsod v civiliziranem svetu, in ne "vrst" v našem pomenu.

Z osnovnimi stvarmi so trgovine še kar dobro založene. Tu in tam imajo tudi kavo (v Moskvi povsod). Meso, kakor sem slišal, pa jedo enkrat na teden, vendar jeklarski delavci in rudarji ga imajo vedno zagotovljenega.

Tudi vozijo hudičevo počasi. A to še ne pomeni, da tudi dobro in previdno. Redki so celo vozniki taksijev, ki vozijo urno in spretno, kot si o taksistih vsi mislimo. O starosti vozil pa sploh ne bi govoril; so pač takšna, kot so.

S tehničnim blagom so dobro založeni, čeprav je drago, spet pa ne tako hudo, astronomsko. Kaže tudi, da domala vse izdelujejo sami, saj o uvoženem blagu skoraj ni ne duha ne sluha.

Imel sem občutek, da bi lahko kupil vse, kar bi potreboval za življenje, pa vendar nič, kar bi si res rad.

V designu, oblikovanju industrijskih izdelkov, je opaziti rahel napredek ali vsaj nekaj pogumnih poskusov; recimo pri televizorjih in urah. Žal pa je v izdelavi večine predmetov opaziti tudi tehnološke nedodelanosti. Te so tudi stalne spremljevalke urejenosti njihovih mest.

Površnost in nedodelanost sta opazni na vsakem koraku, razen v vzorno urejenih glavnih delih mest. Čudovite, skrbno urejene zelenice in velike svetleče napise s politično vsebino kazijo vegasti pločniki, luknje in razpoke v njih, ograje so prebarvane, ne da bi bile prej očiščene in zglajene, na fasadah poslopij

manjkajo vogali in ploščice, za vogali glavnih ulic ležijo kupi odvržene embalaže (to sem opazil tudi v Beogradu), električne instalacije pri prometni signalizaciji in na stavbah vršijo in štrlijo, da se kar zgroziš.

Toda če nisi preveč kritičen (in kako bi kot gost mogel in smel biti!), vidiš, da jim kljub vsemu temu življenje teče lepo. Ljudje so nasmejani, restavracije so polne (jih je pa zelo malo). A značilnost nad vhodi v večje restavracije je svetlobna tabla, ki sporoča: "MJEST NJET" ali "MJEST JEST". Organizacija in red, ni kaj! Jugoslovani se seveda kljub sporočilom "MJEST NJET" ne damo. "Tujci, gostje smo... Je vazmožno?" poskušamo dvakrat, trikrat. A ni "vazmožno". Potem gremo nazaj v svoj hotel, kjer je vedno dovolj prostora. Lačni smo pa kot volkovi.

Zopet o razstavi "Ugolj '83"... Življenje predstavnikov razstavljalcev na takih razstavah je tako naporno, da si ne morete misliti, če ga niste izkusili...

Vsi, ki smo delali na razstavišču, smo vstali sicer šele ob sedmih zjutraj, a potem se je takoj - z zajtrkom ali brez - bilo treba odpraviti na razstavišče, da smo lahko pravočasno pripravili vse za nov razstavni dan. Po odprtju razstavišča pa si ves dan brez kosila moral odgovarjati obiskovalcem, hvaliti ali diplomatsko grajati to in ono, se z organizatorji dela na razstavišču tudi kregati, če ti je odpovedala na primer kakšna luč ali se zrušila vitrina. Nič bolj prijetno ni bilo, če te je kakšen mečkač pol ure gnjavil z vprašanji, ti pa si mu moral prijazno odgovarjati. Pogovarjati si se moral tudi z novinarji in informatorji pa tistimi iz raznih inštitutov, ki bi najraje tvoje naprave na razstavi do poslednjega sestavnega delca razstavili. Po takem delu ves dan si se zvečer najraje spravil pod tuš in nato k večerji.

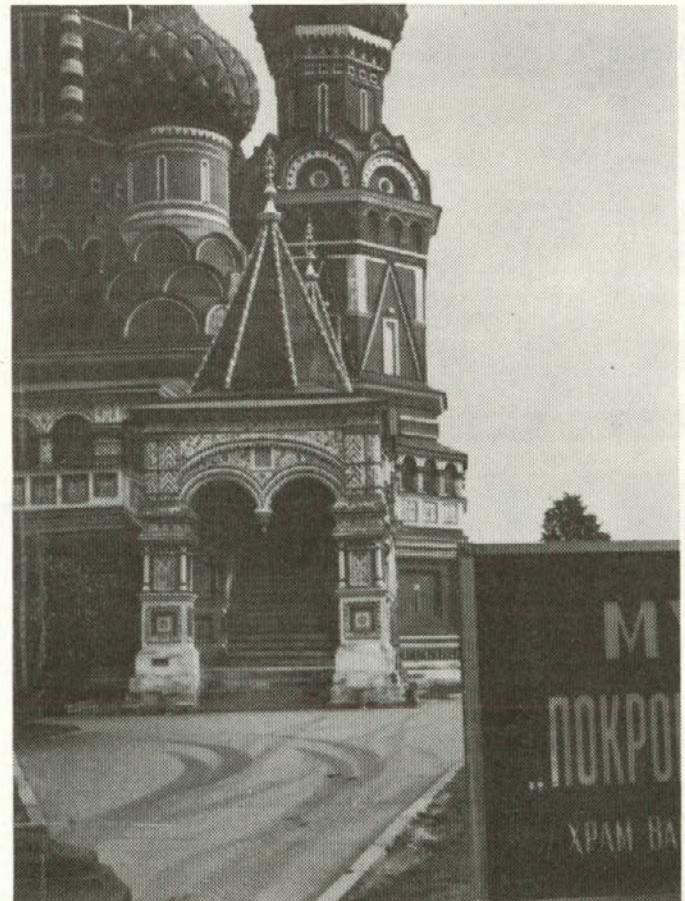
Seveda, tudi marsikaj prijetnega si doživel. Dinamiko, nove obraze, zanimive pogovore, z eno besedo: stvari, ob katerih ti je postalo žal, da si že lani nisi obnovil znanja ruskega ali vsaj angleškega ali nemškega jezika, namesto da si odlašal in odlašal in šele nekaj tednov pred odhodom v tujino vzel v roke učbenik ruščine za prvi letnik srednje šole. Toda kljub temu nam med prijaznimi ljudmi sporazumevanje ni zastalo - tiste druge pa si z vljudnim nasmeškom na obrazu v mislih "poslal piskre flikat na Okrešelj", na glas pa jim skušal dopovedati, da bo prevajalec zdaj zdaj tu...

Sicer pa smo se predstavniki razstavljalcev med sabo odlično razumeli in zato drug drugemu pomagali pri delu z obiskovalci. Zakaj se tudi ne bi dobro razumeli, ko pa smo imeli vsi podobne težave in tudi značaje?! Zdaj smo bili ostri in nagli. Potem zopet za počasno ravnanje, brez panike. Zdaj prijazni, pripravljeni koga potrepljati po rami. Drugič pa zopet ostri, z uprtim kazalcem proti komu, kakor da bi ga hoteli prebosti. Bili smo pač ljudje, ki se morajo prilagajati okolju z instinktom, občutkom za spremembe v njem. Kdor tega ni zmož, je neprestano imel težave.

Najlepši trenutki na razstavišču so bili tisti ob večerih, ko smo se predstavniki razstavljalcev oddahnili po delu, se zbrali in popili skupaj vsak kakšno pivo - če smo se zbrali pri Čehih, obvezno tudi vodko - in se ob pijači zapletli v žuborec pomenek v štirih, petih jezikih. Prave mednarodne konference dobre volje in prijateljstva so bila ta srečanja. Udeleževali so se jih tudi direktorji raznih firm in njihovih združenj. Žal pa nam je čas zanje bil zelo skopo odmerjen, kajti ruski dežurni na razstavišču (ženske) so konec razstavnega dne jemale zelo resno. Ko smo zaslišali: "Tovariši, čas je za odhod!" - smo nemudoma morali pospraviti, kar je še bilo treba, in se raziti vsak na svoj konec mesta. Prihodnji dan pa, ko je zopet za-



Tudi zaradi takšnih stvari se je bilo prijetno sprehajati po Donecku.



Detajl z Rdečega trga v Moskvi

vrvelo po razstavišču, ti je tu in tam kdo s širokim nasmehom na obrazu pomahal z roko v pozdrav - in v množici si prepoznal katerega izmed udeležencev teh srečanj.

- - -

Ne bi rad dolgoval, pa vendar moram še kaj povedati o mojih doživljajih in opažanjih v mestu Doneck v času tega sejma ali razstave - kakor hočete.

Na primer to, da sem videl čisto nov avtobus, izdelan pa tako, da sem se vprašal, ali je karamboliran. Toda ni bil - veglavost pločevine je bila "fabriška".

Ali recimo to, da nam je Jugoslovanom v nekem zabavišču ansambel zaigral pesem "Ja nisam kockar ali gubim"... Najključno ali zato, ker so zvedeli, da smo v zabavišču tudi Jugoslovani? Kdo bi vedel, ploskali pa smo...

Sicer pa sem se lahko prepričal, da imajo nasploh dobro glasbo in dobre ansamble; recimo, ko sem zvečer v hotelu gledal prenos nastopa njihovega ansambla VATRA. Čudovito so igrali in peli!

Videl sem tudi nekaj drugih televizijskih glasbenih oddaj. Dobre so bile, čeprav je bilo med njimi nekaj tudi takih, kakor pri nas pred desetimi, petnajstimi leti.

Ko že govorim o televiziji pri njih, moram nekaj povedati tudi o njihovem televizijskem dnevniku... V tej njihovi TV oddaji je na sporedu večinoma govorjenje. Filmski posnetki so čisto kratki, in še kolikor jih je, se nehajo takrat, ko začenejo postajati zanimivi. To velja posebno za posnetke iz tujine; verjetno jih "režejo". Sicer pa v TV dnevniku velikokrat slišiš besedo imperializem. Noben dnevnik ne mine tudi brez kakšnega prizora trpljenja prebivalstva Sovjetske zveze iz časov druge svetovne voje, zanje domovinske vojne. To je z vidika, da na vojne grozote moramo opominjati, tudi prav, vendar ne kar naprej.

Celotne lestvice uvrstitev z mednarodnih športnih tekmovanj po televiziji ne pokažejo. Povejo le, kdo je zmagal, in še uvrstitev svojih tekmovalcev, če niso ravno zmagali in če so se uvrstili sorazmerno dobro.

V času te razstave je bilo pri njih obdobje žetve. Zato so imeli na TV sporedu sila veliko reportaž o njej in kombajnistih; toliko, da mi je kolega Jovo neki večer rekel: "Znaš Čelo, ja ču u kombajniste, mnogo ih volim."

Jovo je sploh rad rekel kakšno takšno pronicljivo, da sva lahko preživela v "osami" večere v hotelu vseh tistih triindvajset dni, kolikor časa sva zaradi razstave morala biti v tujini.

Neki večer, ko sva oba že v postelji ob prižganem televizorju že drugič prebirala tiste tri naše časopise, kolikor sva jih prinesla s seboj, je Jovo nenadoma s hlinjenim navdušenjem izstrelil tudi tole:

"Čelo, vidi opet seks!"

Seveda sem se moral nasmejati, saj erotike in žgečkljivejših prizorov iz intimnega življenja ljudi sploh, kolikor sem izkusil, po njihovi televiziji ne kažejo. Šlo je le za balet, ki ga kar naprej imajo na TV sporedu, in še ta je kot običajno bil precej oblečen.

Tudi eno kriminalko sva gledala po televiziji. Takšno, da sem si rekel, da je le dobro, da pri nas lahko kdaj pogledamo "Fan te s Hill Streeta". Westernov pa ni na njihovi televiziji, le v kinih so, a zelo zelo redko in posebne vrste. Žal pa mi je, da si nisem v kinu ogledal njihovega vojnega filma Torpedovka. Plakat je obetal, da bi mogel biti zanimiv.

Plakati! Povsod sem jih videl, in to ogromne, velike vsaj 15m². Običajno so bile na njih politične parole ali slike delovnih udarnikov. Nalepljeni so bili na najbolj vidnih in prometnih mestih in skoraj nikjer jih ni bilo manj kot deset, dvajset skupaj. Morda jih je bilo v času te razstave toliko zaradi praznovanja dneva osvoboditve Donbasa, kakor se imenuje rudar-

sko-industrijsko področje, katerega središče je Doneck. (Mimogrede: na tem področju je med drugim 52 rudnikov, velika jeklarna in vrsta termoelektrarn.)

Resnično, po tem, kar sem videl v Donecku, lahko rečem, da v Sovjetski zvezi vlada kult dela. A kolikor sem tamkajšnje delavce imel priložnost opazovati pri delu, ne morem trditi, da ravno garajo. Sicer pa so ljudje na splošno umirjeni, nihče ni živčen, nihče ne kolne, nihče pri ničemer in nikamor ne hiti. Histerije ni, in ker smo Jugoslovani vendarle malo bolj temperamentni in zagnani, smo zato včasih skušali "kolo malo bolj pognati". Vendar so nas vedno ustavile besede: "Počasi, se bo že uredilo!" Resnici na ljubo povedano, se tudi je, a preden se je, bi človek skoraj zgubil živce.

Z Jovom sva si razrahljane živce zaradi napornega dela na razstavišču zdravila zvečer s sprehodom, včasih še pred večerjo. To sva počenjala na Jovovo željo, saj jaz bi raje počival v najini sobi v hotelu, sede z nogami na mizi. Vsekakor pa je prav imel Jovo. Sprehodi zvečer so bili balzam za najine živce in za pljuča. Poleg tega pa sva med njimi precej spoznala mestno življenje v Donecku. Posebno zato, ker sva vsak večer kolovratila po drugi poti - in vsaka je bila zelo lepa. Povsod sva lahko občudovala lepe nasade drevja, grmičevja, gredice z rožami, vodomete - takšne in drugačne, spomenike, kipe, freske in mozaike na pročeljih stavb. Tudi v restavracijah je bilo skoraj povsod za oko kaj prijetnega; kakšna intarzijska, freska ali umetnina iz kovanega železa.

Ansambli v zabaviščih pa so, čeprav dobri, bili preglasni. Običajno je v njih kdo tudi pel, vendar za moje uho malo čudno, preveč grleno, s falzetom, ali pa se mi je tako zdelo zaradi jezika, ki ga nisem bil vajen. Opazil sem tudi, da so med pevci bile zelo redke ženske. Le enkrat sem naletel na ansambel, v katerem je bila ženska, in to čudovito.

V ansamblih in v mestu sploh sem videl tudi precej Romov in opazil, da jih okolje ne ceni preveč. Toda po mojih izkušnjah tujce pustijo pri miru. Morda tudi zato, ker v Sovjetski zvezi policija nadlegovanje tujcev zelo ostro preganja.

- - -

Še nekaj o toliko opevani Moskvi!

Z Jovom sva se v njej za kratek čas ustavila med potovanjem nazaj domov. Res le za kratek čas, saj sva vanjo pripotovala ob desetih dopoldne, se nato namestila v hotelu Beograd, naslednji dan pa sva morala že ob treh zjutraj vstati, da sva ob šestih z Jatovim letalom lahko poletela domov. Kljub temu pa sva v Moskvi opazila marsikaj zanimivega.

Prvo, kar sem si vedno želel ogledati v Moskvi, je bil tehnični muzej. Vendar me je razočaral, ko sem eksponate v njem, tudi s področja sovjetske vesoljske tehnike, primerjal s tistim, kar sem videl v tehničnem muzeju v Muenchnu.

Zelo lep pa se mi je zdel Rdeči trg in stavbe okrog njega. Navdušila me je tudi pokrita dvonadstropna tržnica, v kateri lahko kupiš najrazličnejše blago, če imaš, seveda, dovolj denarja; tudi kožuhovino in takšne reči.

Tako v Donecku kakor tudi v Moskvi pa sva z Jovom pogrešala navadne restavracije, gostilne, kavarnice in bifeje, kjer se lahko v miru usedeš, popiješ kavico ali pivo, pokadiš cigareto in potem odideš naprej za opravki. Takih lokalčkov v Sovjetski zvezi tudi Moskva nima. Škoda, saj sicer bi jo mirno lahko enačil s Parizom, kakršnega poznam iz filmov.

- - -

Če naj za sklep te svoje vtise iz Sovjetske zveze strnem v nekaj stavkov, potem lahko rečem tole!

V tej deželi je vse prirejeno za mirno življenje; za življenje človeka, ki naj nikjer ne sili v ospredje. Tudi patrolje zvečer na cestah - podobne patroljam naše narodne zaščitne ob obrambno-varnostnih akcijah - so namenjene za zaščito takega človeka. In to je tudi vse lepo in prav. Vendar ob tem tujec dobi občutek, da tak režim zatira iznajdljivost in silo posameznika,

ki sta osnova za kakršen koli napredek v vsaki družbi. Torej tisto njegovo jedro, ki ga tudi v naši ljubi Jugoslaviji še vse premalo spoštujemo...

Kdor poje, slabo ne misli

Stan rudarski, bodi nam pozdravljen,
stan rudarski, to je naša slast,
v znoju vročem in brez sončne luči
dela svoji domovini čast...

Delovnim jubilarom, upokojencem našega kombinata, jubilarom 5, 10 in 15 let dela v jamski reševalni četi RLV, delavkam ob 8. marcu, na naših kulturnih prireditvah ob 3. juliju, ob državnih praznikih, novem letu, otrokom po osnovnih šolah, starejšim občanom Titovega Velenja, krajanom okoliških krajevnih skupnosti ob njihovih krajevnih praznikih, bivšim internancem - vsem so jo že zapeli. To in mnoge druge pesmi, narodne in umetne - med njimi veliko drugih rudarskih pesmi. Sodelovali so že tudi na reviji pevskih zborov občine Velenje, na reviji malih vokalnih skupin v Vojniku, na srečanju slovenskih oktetov v Šentjernej, zapeli so že rudarjem v Kanižarici, povabili v Titovo Velenje okteta iz Domžal in Ljutomer in nastopili skupaj z njima. Vseh skupaj imajo za seboj že okrog 55 nastopov. Vedno so naleteli na navdušenje poslušalcev, poželi aplavz, priznanje.

O njih pravijo, da so pevci izbrušenih vokalnih kvalitet. Častno nosijo rudarske uniforme in ime Rudarski oktet.

- - -

O njihovem delovanju, ljubezni do pesmi in petja in še o marsičem drugem smo se pogovarjali z njihovim umetniškim vodjem Ludvikom Glavnikom, članom delovnega kolektiva RLV že 30 let in od leta 1963 poslovojem v njegovi reševalni postaji.

- - -

Petje umetniškemu vodju okteta Glavniku pomeni ogromno, velikokrat vse. Že v osnovni šoli je pel v pevskem zboru, pozneje pa v mladinskem zboru v Velenju, v katerem je tudi že pomagal pevovodju pri poučevanju. Leta 1957 je prevzel vodstvo šoštanjskega moškega pevskega zbora Kajuh in ga uspešno vodil celih petnajst let. Za to je prejel tudi Kajuhovo nagrado. Po slovesu od tega zbora je dve leti občasno pomagal pevcem zborov v Lokovici, Šentandražu in še v nekaterih okoliških krajih Velenja, 1974. leta pa je začel voditi pevski zbor Združenja šoferjev in avtomehanikov v Velenju. Naštudirali so obsežen program pesmi, več kot 40-krat nastopili, po štirih letih pa je zbor zaradi specifično urejenega delovnega časa šoferjev razpadel. Ludvik brez petja ni zdržal. Bil je pobudnik za ustanovitev Rudarskega okteta, saj izkušenj za vodenje takšne pevske skupine je imel dovolj, v svoji zbirki pesmi, ki jo je bogatil leta in leta, pa se je tudi nabralo veliko primernih pesmi zanjo.

"Zamisel, da ustanovimo oktet, se je rodila iz naše ljubezni do petja, iz želje, da posvetimo nekaj ur svojega prostega časa na teden slovenski pesmi, se tako sprostimo, hkrati pa s pesmijo olepšamo življenje vsem, ki ji radi prisluhnejo," je povedal in dodal še:

"Zdaj smo že v petem letu vaj in nastopov, naša največja želja pa je, da pripravimo svoj samostojni večerni koncert."

To željo bodo v kratkem uresničili. Že decembra bodo priredili tak koncert poslušalcem nekje - kje, se še niso odločili - izven Titovega Velenja, predvidoma v prvih mesecih leta 1984 pa še doma. Obakrat se bodo predstavili z najmanj 20 pesmi, od katerih bo kar četrtina rudarskih.



Rudarski oktet med nastopom letos 1. julija v knjižnici Titovo Velenje ob odprtju razstave ustvarjenih del v rudarski likovni koloniji

Kdo vse poje v Rudarskem oktetu?

Od ustanovitve v njem vztrajajo štirje pevci in pevovodja, drugi štirje pa so se dvakrat zamenjali. V sedanji sestavi pojejo od leta 1981. Anton Šporin združuje svoj drugi bas z Jankom Vovkom. S prvim basom, baritonom, barvata drugi bas Jože Rovšnik in Franc Martinšek. Oto Gradišnik in Franc Slatinšek sta druga tenorista, kadar pa jima zmanjka višine, povzdigneta glasova do prvotenskih frekvenc Franc Bahčič in Ivo Kolar. Vsi pevci - razen enega, ki je zaposlen v skupnih službah našega kombinata - so člani delovnega kolektiva RLV. Poleg umetniškega vodja imajo tudi organizacijskega vodja; to je Oto Gradišnik, zaposlen v reševalni postaji RLV kot kontrolor izvajanja preventivnih varnostnih ukrepov v jamah rudnika. Delo okteta dobro pozna, saj je njegov član že od ustanovitve...

"Naša ljubezen do petja, sedanja sestava okteta in resnost, s katero prihajamo na vaje, so zagotovila, da bo oktet še dolgo



Pevski zbor Združenja šoferjev in avtomehanikov v Velenju, ki je leta 1979 zaradi specifično urejenega delovnega časa šoferjev razpadel - vodil pa ga je vse od leta 1974, ko je bil ustanovljen, Ludvik Glavnik (na sliki prvi z leve strani za orkestrom!) - med nastopom pred domom kulture v Velenju leta 1975 ob 3. juliju v okviru praznovanja dneva rudarjev in 100-letnice RLV.

obstajal, da – kot se reče – ne bo nič 'prišlo vmes'. Letos smo se vključili tudi v občinsko Zvezo kulturnih organizacij – Titovo Velenje in dobili status društva. Glasbeno izobrazbo imata res samo Ludvik Glavnik in Franc Bahčič, a tudi drugi smo se že veliko naučili. Meni so note dolgo delale težave, ker jih nisem znal brati. Nekoč sem ponavljal neki napev v nedogled, a ni in ni šlo. Ludvik je že skoraj zgubil živce. 'Ali ne vidiš pike?' je vprašal. Videl sem jo že, videl, a sem mislil, da je tiskarska napaka. Sedaj so mi note že bližje, a še vedno lahko vadim brez njih. Zato so zaradi mene lahko naše vaje kar v temi in me tudi zadnjič, ko ni bilo elektrike, ni nič prizadelo.

Člani okteta pa se nismo 'ujeli' le glasovno, tudi sicer se dobro razumemo. Za ohranjanje vedrega razpoloženja imamo Iva Kolarja, za trezen premislek o kakšni zadevi Janka Vovka; pa tudi vsi drugi nismo kar tako. Večkrat rečemo kakšno vesele, se nasmejimo, zato se nemalokrat čas od četrtka do četrtega navečer, ko imamo vaje, kar preveč vleče.

Sicer pa pred nastopi vadimo dvakrat na teden. Nastopamo pa kar pogosto. Poslušalci so nas doslej še vedno pohvalili, zlasti so nam bili za obisk hvaležni oskrbovanci doma ostarelih v Titovem Velenju in krajani Topolšice. Tudi na revijah vokalnih skupin smo bili pohvaljeni, kar nam je v veliko spodbudo.



Rudarski oktet med nastopom na osrednji proslavi 30-letnice ESO ob 1. maju 1982; od leve proti desni pevci Ivo KOLAR, Franc BAHČIČ, Oto GRADIŠNIK, Franc SLATINŠEK, Jože ROVŠNIK, Franc MARTINŠEK, Janko VOVK, Anton ŠPORIN in umetniški vodja okteta Ludvik GLAVNIK

Žal pa vsi v RLV nimajo razumevanja za naše delo. Nekateri imajo prav mačehovski odnos do nas, čeprav nikoli, kadar so nas potrebovali za nastop ob kakšni prireditvi, nismo odklonili sodelovanja. Nasprotno, celo ponudili smo se in vedno rade volje zapeli. V našem repertoarju je veliko rudarskih pesmi, nastopamo v rudarskih uniformah. Skratka, zastopamo rudarje. Doslej smo se vzdrževali v glavnem sami in tudi sedaj, ob predvidenem povečanju prispevkov iz čistih OD delavcev OZD našega kombinata za dejavnosti družbenih organizacij, so nas izpustili. Nekateri so izjavili, da zato, ker nismo resni; ker ni verjetno, da bomo sploh še nastopali. Takšen odnos do nas ni pošten.

Ko smo leta 1979 prvič zapeli jamskim reševalcem in nekaterim predstavnikom RLV, so nam rekli, naj bo naša edina skrb, da so obdržimo skupaj, za vse drugo pa bo že poskrbljeno. Ostali smo skupaj, vadili smo resno, dosegli smo lepe uspehe, a nekateri od tistih, ki so nam obljubili pomoč, so na nas pozabili. Najbrž bi se nas spomnili le, če bi nehali nastopati. žalostno je, da nas bolj cenijo drugod kot pa doma."

Kljub tem težavam člani Rudarskega okteta niti ne pomislijo, da bi se razšli. Vztrajajo, pripravljeni so sodelovati na vseh prireditvah – zaenkrat so tudi edini oktet v Šaleški dolini – in napovedujejo nove nastope. Dokazujejo, da kdor poje, res slabo ne misli... /Draga Lipuš/

ZA BOLJŠE ŽIVLJENJE

Nadaljevanje s strani 5!

kašljal, da ga je spreletela iskra bolečega zbudljaja po celem telesu. Čutil je svojo nemoč v drobu, prav v drobu jo je čutil, a si tega ni hotel nikoli priznati. Sebi nikoli! Zadaj na vozu se je zibal zaboj steklenic, Ludvik pa se ni oziral ne levo ne desno. Tudi Vanč je postal kakor nem in iz njegovih ustnic je zginil še tisti vesel nasmešek, ki ga je poskušal utelesiti v meseni polkrog za žvižg. Kakor Ludvik je bil nekam neučakan in strah ga je bilo.

Jutro se je rojevalo s praznično belino, in nihče od ljudi, ki so se pretegovali ob oknih in se ozirali v megleno nebo, ni pričakoval od dneva sonca ali toplote. Začela se je jesen. Ludvik pa se je nehote spominjal svoje rosne mladosti. Saj se je celo rodil v tem letnem času! Pomislil je, da še nikoli ni videl mavrice v svojih petinštiridesetih letih življenja, da ga še nikoli ni dočakalo deževno jutro. Tokrat pa je bil z nekim nostalgичnim ponosom zazrt v nebo, češ to so pa naše barve, na našem nebu... Siva gmota se je že razlezla nad hiše in elektrarniške dimnike, in tisti iznenadni pisk izpuščenega zraka je bil tako ubijajoč, ko te je okradel za željene minute jutranjega presladkega sna. Ko je Ludvik odraščal v prvih dvanajstih mesecih, si ga je s ponosom ogledovala številna zlahta. Čeprav je rasel le na koruznjaku, misleč, da se bo tudi iz njega nekoč potegnil visok človek, no, takšen prek dva metra, iz tiste majhne cmerave gorice rdečega mesa!

Ko je pri desetih letih prinesel domov pokazat iz bližnjega potoka veliko ribo, rekoč zlagano, da jo je našel na travniku, mu nihče ni verjel. Dolgo je jokal in sram ga je bilo pogledati očetu v oči. Takrat je doživel prvo razočaranje. Riba vendar živi v vodi, zato potrebuje tudi vodo, fant! Tako so mu pravili, ja. On pa si je želel, da bi takrat kot otrok umrl za škrlatinko, da bi ga pobrala jetika, tako kot njegovega deda pesnika, da bi ga spravilo tja gor ali tja dol karkoli, samo v tistih prvih dvanajstih mesecih...

Ludvik je potem vso pot letel do rudnika. Ni se hotel opravičevati, ni bil vajen zamujati in "sekati plavih". Gnal se je, tako hudičevo se je gnal! Pravil si je, da še samo pet let, pet dolgih let, potem pa... Madona, vsaj otrokom pustite preroški sen! Naj sanjajo mavrico, ker ne vedo, da prinaša mrz ali pa dež...

RUDARJEM V SPOMIN

Smej se, zemlja, rodna mati,
smej se, joči in govori!
Naj zabliska in zavriska
iz tvojih temnih globočin!

Joči, zemlja, silno, močno
in prebudi rožne gore –
zadonijo naj glasovi
tovarišem v spomin!

Ljubi, zemlja, oči žive –
žive oči, nasmejane,
tiste, ki so lepše dneve
podarile za naš rod!

...

Ko je tekel premog zlati,
živel, delal in rodil je
novo seme tvoj rudar.
V bogastvu tvoj'ga krila
ljubil, stradal in umrl je
za lepši jutrišnji dan.

PORTRET

Marija CEVZAR, administratorka in tehnična risarka, zaposlena v temeljni organizaciji RLV Izobraževanje

Pogovarjala sva se v obratni pisarni temeljne organizacije RLV Izobraževanje v Škalah. Bil je čas za malico. Marijine sodelavke so kramljale o vsem mogočem, a jih nisva poslušala. Ko sva utonila v Marijine spomine o njenem minulem življenju in dvajsetletnem delu, ves čas na "Starem jašku" - Škale, so njihovi glasovi postali le še nepomemben šum.

Marija Cevzar je domačinka. Rodila se je sredi decembra 1944 v Kavčah pri Velenju.



O svojem otroštvu - preživela ga je z očetom, rudarjem v velenjskem rudniku, materjo, ki je doma gospodinjala, in mlajšim ter starejšim bratom - ni dosti povedala. Kljub temu v njenem glasu ni bilo mogoče preslišati spoštovanja in ljubezni do njih.

V osnovno šolo je hodila najprej v nekdanjo velenjsko osnovno šolo, imenovano "konjušnica", ker je v njej pred predelavo v osnovnošolsko poslopje res bila konjušnica, nato v Pesje, zadnja tri leta pa je šolske klopi gulila v osnovni šoli "Miha Pintar-Toledo" v Velenju.

Po končani osnovni šoli se je vpisala v triletno kovinarsko šolo pri Rudarskem šolskem centru v Velenju.

"Moja velika mladostna želja je sicer bila, da bi se vpisala v trgovsko šolo, a za to nisem imela možnosti. Tako sem se vpisala v kovinarsko šolo pri RŠC v Velenju, ker se mi je zdelo še najbolj zanimiva tudi zaradi širokih možnosti za zaposlitev po končanem šolanju. V letih mojega šolanja so se možnos

ti za različne zaposlitve mladih ljudi, ki so se izšolali pri RŠC, še bolj razmahnile. Zato mi leta 1963, ko sem uspešno končala šolanje za tehnično risarko - kovinarko, ni bilo težko najti dela; sprejeli so me za administratorko delavnic RŠC na Starem jašku," se spominja Marija.

Vendar Marija ni dolgo bila samo ali pretežno administratorka, saj je že proti koncu leta 1963 nemalokrat priskočila na pomoč jamomerstvu DO RLV v Škalah pri risanju načrtov. To njeno "uhajanje" k poklicu, za katerega se je izšolala, je sprožil povečan obseg jamomerskih del zaradi povečevanja izkoriščanja zaloga lignita v škalskem delu RLV. In vse do danes - ko je del bivše DO RŠC na Starem jašku že nekaj časa združen v DO RLV znotraj TOZD Izobraževanje - to njeno uhajanje ni prenehalo, le da je zdaj enostavnejše, ker ji ni treba uhajati iz ene v drugo delovno organizacijo.

"Kljub temu, da se v mladosti nisem mogla izšolati za poklic, ki sem si ga najbolj želela, sem delo, ki ga zdaj opravljam že 20 let, sčasoma vzljubila. Res, z veseljem ga opravljam!" poudari Marija.

Pri delu, ki ga opravlja že dve desetletji, je spoznala tudi svojega bodočega moža - Franca Cevzarja. To se je zgodilo nekje v drugi polovici šestdesetih let, ko je bil Franc še nadzornik pri strojni službi RŠC v Škalah, medtem ko je zdaj že nekaj let vodja strojne službe v TOZD RLV - Jamska mehanizacija (kar je tudi razumljivo, saj je konec leta 1976 po študiju ob delu diplomiral na I. stopnji visoke tehniške šole v Mariboru, prej - leta 1964 - po rednem šolanju uspešno končal štiriletno tehniško šolo za strojno stroko v Ljubljani, najprej - leta 1960 - pa po šolanju v triletni vajenski šoli v Velenju položil izpit za kvalificiranega ključavničarja in pred vpisom v srednjo tehniško šolo 10 dni delal v RLV; op. ur.).

Marija (rojena Sedovnik) in Franc (rojen v Hrastovcu pri Šoštanju) sta se poročila leta 1968. Štiri leta pozneje sta si na Konovem začela graditi hišo. Torej jima dela tudi v prostem času ni manjkalo.

"Leta 1970 rojstvo hčerke Mateje, potem graditev hiše in leta 1975 še rojstvo druge hčerke, Tatjane, pa ob delu z otrokoma in pri hiši še kup drugih obveznosti poročene ženske - delavke - ob vsem tem mi res ni bilo treba razmišljati, kam s prostim časom," se nasmehne Marija in pristavi, da ji tudi sedaj, ko hčerki že znata poskrbeti zase in so se že vselili v novo hišo - leta 1981 - "dela po delu" zlepa ne zmanjka. Vzrok za to je tudi zavest obeh, Marije in Franca, da morata biti dejavna tudi v okolju svojega novega doma - pri samoupravi in družbenopolitičnem delu v krajevni skupnosti Konovo. Sploh na Konovem ne manjka prizadevnih in skrbnih krajanov. Zato pa je tudi ta krajevna skupnost tako znana po delavnosti in urejenosti. Letos, recimo, po uspehih pri izgradnji toplovodnega omrežja, že vrsto let pa po organiziranju različnih prireditev in akcij - ne nazadnje tudi športno-rekreacijskih srečanj - ki sežejo čez meje kraja; tudi v druge krajevne skupnosti in delovne organizacije v občini pa še dlje.

Torej ne čakajo, da bo namesto njih nekdo tretji poskrbel za dobro gospodarjenje v krajevni skupnosti ter složnost pri delu in v življenju znotraj nje in navzven.

"In prav je tako!" je pribila Marija. "Izkušnje o poteh, ki vodijo k napredku, je iz organizacij in skupnosti, kakršna je naša krajevna skupnost, treba prenesti v našo celotno družbeno skupnost in združeno delo. Vsak občan, vsak delavec naj bo v združenem delu in do vsega družbenega premoženja - tistega, ki ga uporablja ali uživa neposredno, kakor tudi tistega, ki ga uporablja ali uživa posredno - tako skrben kot je dober gospodar pri svojem delu doma in do svojega premoženja. To je edino zdravilo za ozdravitev našega gospodarstva - edina pot za dosego ciljev, ki smo si jih zastavili v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije." /Zajel Bojan Ograjenšek/

Srečno!